

ပြည်သူ့လွှမ်းမိုးမှု၊ မှတ်တမ်း၊ သရုပ်ဖော်ချက်

လမ်းညွှန်

ရှမ်းအိမ်	5
တွန်းဆိုင်း	9
တီ၊ မှတ်တမ်း၊ သရုပ်ဖော်ချက်	9
* ကမ်းဆိုင်	9
မူ၊ ကုမ်းအုပ်ကုမ်းအုပ်၊ တီ၊ မှတ်တမ်း၊ သရုပ်ဖော်ချက်	9
တီ၊ မှတ်တမ်း၊ သရုပ်ဖော်ချက်	9
တီ၊ မှတ်တမ်း၊ သရုပ်ဖော်ချက်၊ ကမ်းဆိုင်	10
တီ၊ မှတ်တမ်း၊ သရုပ်ဖော်ချက်၊ တောင်တန်း	11
ပိုင်းလုံးပိုင်တိုင်တိုင်လုံးပေါ့ပီအိမ်များ	12
လွင်းပုံးပုံး၊ ငှက်အိမ်၊ ငှက်အိမ်၊ ပင်လယ်၊ ပင်လယ်၊ လုံးပိုင်၊ လုံးပိုင်များ	13
ကုမ်းမီးဖွဲ့အိမ်၊ ကမ်းဆိုင်၊ ကမ်းဆိုင်၊ သီလုံးပိုင်၊ ကုမ်းဆိုင်	15
တီ၊ မှတ်တမ်း၊ သရုပ်ဖော်ချက်၊ ကမ်းဆိုင်၊ ကမ်းဆိုင်	17
တီ၊ မှတ်တမ်း၊ သရုပ်ဖော်ချက်၊ ကမ်းဆိုင်၊ ကမ်းဆိုင်၊ ပိုင်းတီး၊ ပိုင်းတီး	18
လုံးပိုင်၊ တောင်ကမ်းတီ၊ မှတ်တမ်း၊ သရုပ်ဖော်ချက်	19
သရုပ်ဖော်ချက်၊ လွင်းပိုင်၊ ကမ်းဆိုင်၊ ကမ်းဆိုင်၊ ကမ်းဆိုင်၊ ကမ်းဆိုင်	22
* ကမ်းဆိုင်	25
လွင်းပိုင်၊ ကမ်းဆိုင်၊ ကမ်းဆိုင်၊ ကမ်းဆိုင်၊ ကမ်းဆိုင်၊ ကမ်းဆိုင်	25
သုန်း၊ လုံးပိုင်၊ ပိုင်းကမ်းဆိုင်၊ ကမ်းဆိုင်၊ ကမ်းဆိုင်၊ ကမ်းဆိုင်	25
ဖွဲ့အိမ်၊ ကမ်းဆိုင်	27
တီ၊ ကုမ်းဆိုင်၊ ကမ်းဆိုင်၊ ကမ်းဆိုင်၊ ကမ်းဆိုင်	28
တီ၊ ကုမ်းဆိုင်၊ ကမ်းဆိုင်၊ ကမ်းဆိုင်၊ ကမ်းဆိုင်	31
* ကမ်းဆိုင်	33
လွင်းပိုင်၊ ကမ်းဆိုင်၊ ကမ်းဆိုင်၊ ကမ်းဆိုင်	33
ကမ်းဆိုင်၊ ကမ်းဆိုင်၊ ကမ်းဆိုင်၊ ကမ်းဆိုင်	33
(ဂ) ကုမ်းဆိုင်၊ ကမ်းဆိုင်၊ ကမ်းဆိုင်	34
(စ) လွင်းပိုင်၊ ကမ်းဆိုင်	36

(င) ပွဲးလှိုက်ဂီဝ်းကွမ်းကုတ်းစာဝ်းမာ်းစာဆ်းမိုဝ်းလှိုမိုဝ်းဆဆ်.	37
(လ) ကုပ်,ပိုင်,ဖွင်းငမ်းဆင်,ပိုင်မီးစွတ်,ဖွတ်းဝါဆ်းမိုဝ်းမီး	40
* ဂမ်သီ,	42
သဖေအေးတြးသုဆ်,လံးလွတ်းလိဝ်း	42
ငဝ်းပိုဆ်,လွင်းထင်,ရှင်းလွတ်းလိဝ်း	42
တီ,မူဝ်,စဂေ,သီ,စလးလံးပိုင်ပံးမာ်းမီးလွတ်းလိဝ်း	43
လံးသုဆ်,လံးလွတ်းလိဝ်းကဆ်ထုဂ်,စလးကဆ်ကမ်,ထုဂ်,	46
လုမ်းပု,တီ,ပံးမိုဝ်းစဝ်	47
ပု,တီ,ပံးမိုဝ်းကဆ်ဝုးဆ်.	48
စဝ်.မံးလီဆ်,ပွဲးလှိုက်ဂီဝ်းစလးပာင်ပွဲးသုဆ်းတုမ်းဂူဂ်းတွမ်	49
လံးပိုင်ပု,တီ,သွင်လုမ်း	49
တၢင်းလီလံးပိုင်ပု,တီ,သွင်လုမ်း	50
လံးပိုင်ပု,တီ,ဆမ်လံး	51
လံးပိုင်လှိုက်ဂီဝ်း	52
လံးပိုင်စိပ်းဂၢင်ကွဲးဂမ်းပုးဆမ်	52
လံးပိုင်တၢင်တူဂ်ကိုင်ဆိုင်မီးဆမ်ကေ,	55
တွမ်းသွင်	57
ကဆ်သါဆ်စတီးဂမ်တၢင်းတီ,မူဝ်,စဂေ,သီ,	57
* ဂမ်ဂူဂ်း	57
လံးကုပ်,ပိုင်,ကဆ်ကမ်,ထုဂ်,မိဆ်းတီ,မူဝ်,စဂေ,သီ,	57
လံးကုပ်,ပိုင်,ဖွင်းငမ်းလဝ်းရှေ့စမ်း	57
ကရိတ်,သိတူဂ်စဂေ,သီ,	58
ကျေလီစုဂ်	60
ရှုဂ်းလုမ်းထတီးသၢင်လံးကုပ်,ပိုင်,သါဆ်စတီးတီ,မူဝ်,စဂေ,သီ,	60
* ဂမ်လိတ်း	61
ဖှၢင်ရှၢင်းငဝ်းလံးပံးမိုဝ်းကဆ်တီ,မူဝ်,စဂေ,သီ,ကမ်,လၢင်းမီးလံး	61
ပံးဂူဆ်.ရှပ်.လဝ်းကျ,ဆု,ဂီမ်တူဂ်	61
လံးပိုင်ကျ,ဆု,ပု,တီ,လုဂ်းလိဝ်	62
ဖှၢင်ရှၢင်းလံးပိုင်ကျ,ဆု,ပု,တီ,လုဂ်းလိဝ်	63
ဝု,တဖှိတ်,သိတ်.	64
ဝု,တဆု,လီ,	66

တွန်းသမိ	68
ပိုင်တီ, မှုပ်, စပေ, သီ, တင်းလံးစပ်	68
* ဂမ်ပိတ်း	68
ကိုင်ဆိုင်တောင်းဂုမ်း, ငှာမ်ထိုင်ပံးမိုင်းသေလက်းစေဝံ. တီ, မှုပ်, စပေ, သီ,	68
လိပ်. ပစေ, တီ, မှုပ်, စပေ, သီ,	69
အိုင်းပိုင်သဗေးတု, တလိပ်. ပစေ,	69
လွမ်း. ဂ်မ်လိပ်. ပစေ, တီ, မှုပ်, စပေ, သီ,	71
လိပ်. ပစေ, တီ, မှုပ်, စပေ, သီ, စလးပာမ်သီမ်းသံပိုမ်းသုတ်း	73
တီ, မှုပ်, စပေ, သီ, ဂုမ်းမိုင်း	75
သဗေးတိုမ်းပီမ်းတု, တစွမ်, မိပ်, ဆိတ်.	76
လွမ်း. ဂ်မ်တီ, မှုပ်, စပေ, သီ, ဂုမ်းမိုင်း	78
လံးတီ, မှုပ်, စပေ, သီ, ဂုမ်းမိုင်းကမ်ကမ်, မိုမ်းဂမ်	80
တီ, မှုပ်, စပေ, သီ, ဂုမ်းမိုင်းစလးပာမ်သီမ်းသံပိုမ်းသုတ်း	81
သုင်, စသု, တီ, မှုပ်, စပေ, သီ,	82
သဗေးတိုမ်းပီမ်းသုင်, စသု, တီ, မှုပ်, စပေ, သီ,	84
သုင်, စသု, တီ, မှုပ်, စပေ, သီ, စလးလွင်းလိက်; လံးစံး. လူးလမ်. ထမ်းဂုမ်း	84
တီ, မှုပ်, စပေ, သီ, မိုင်းလုမ်းလမ်. သမ်ဆွဲးလုမ်းဗျာ.	87
* ဂမ်ဂပ်း	90
ကိုင်ဆိုင်လံးစွတ်, ဗွတ်းလုမ်းလူင်ပွင်လိုင်သေလက်းစေဝံ. တီ, မှုပ်, စပေ, သီ,	90
(ဂ) ပု, လီ, မမ်,	91
(စ) ပွဲးလိက်; ဂိမ်းဂူးလွင်းလွင်း	91
(င) ဗူးယံ, ဆမ်းလိုင်မိုင်း	92
(လ) ဗူးယံ, ကွမ်လူင်ပွင်လိုင်	93
(သ) ပု, တီ, လံးကျ, ဆူး, စလးပု, တီ, ဗံး, စတ်းမိုမ်း	93
ပု, လီ, မမ်, တီ, မှုပ်, စပေ, သီ,	93
ပွတ်းတွမ်းလိုင်စွတ်, ဗွတ်းစပ်းပု, တီ, ပု, လီ, မမ်, ကမ်ဆိုင်	94
လွင်းစွတ်, ဗွတ်းလုမ်းလူင်ပွင်လိုင်	95
တင်, သွင်းလွင်းကမ်, မီးတင်ယုမ်, ဂိမ်းစလးလွင်းယု, ပိတ်းပု, လီ, မမ်,	97
ပိုင်ဗျာင်လွင်းသင်းပု, လီ, မမ်, တီ, မှုပ်, စပေ, သီ,	100
လွမ်လိုင်ကွမ်တီ, မှုပ်, စပေ, သီ,	101
လွင်းလံးစွတ်, ဗွတ်းလူင်ပွင်လိုင်	103

ပွဲးလို့ဂ်းတၢင်,လွမ်လိုင်	105
နှိုင်းပွင်ကျ,အကျ,လွမ်လိုင်	108
ပိုင်ဗွင်လံးသၢင်းလွမ်လိုင်;ကွမ်တီ,မူဝ်,စဂေ,သီ,	110
ဗွမ်သျ,ဗွမ်လုတ်;ပျ,လီ,မမ်,လေးလွမ်လိုင်;ကွမ်တီ,မူဝ်,စဂေ,သီ,	111
လွမ်လိုင်;ကွမ်ဗွင်းတီ,မူဝ်,စဂေ,သီ,	114
လံးစွတ်,ဗွတ်;လွင်ပွင်လိုင်	115
နှိုင်းပွင်ကျ,အကျ,လွမ်လိုင်	116
စွမ်,သုဝ်,လီ,ယေးသျိမ်းတီ,မူဝ်,စဂေ,သီ,	118
တီ;ပွင်,စွမ်,သုဝ်,လီ,ယေးသျိမ်းတီ,မူဝ်,စဂေ,သီ,	120
လွင်းစွတ်,ဗွတ်;လွင်ပွင်လိုင်;ဂွမ်းပွင်း	121
ကျ,အကျ,ပီ,တုဝ်,ပမ်,ပုတ်;	123
လံးတၢင်တုဝ်ဆင်,မီးဆမ်ကော,	125
လွင်းဂွမ်းစေ့ကမ်,သုင်	126
သံင်ဝင်လံးကမ်သၢင်,ထုဂ်,တျ,စွမ်,သုဝ်,လီ,ယေးသျိမ်း	129
(ဂ) ကျ,အကျ,တျ,ပိမ်,ပံ,ဂုမ်းထိုင်းကမ်	129
(စ) လွင်းပိုင်ပျ,တီ,ဆမ်လံ	131
(င) လွင်းစွတ်,ဗွတ်;ဝံ,လေးတၢင်းဆမ်လုမ်းပွတ်;တွမ်းဗေ	132
(ဇ) လွင်းအကျ;တီ;လံးလိမ်ဂပ်းလပ်းကမ်လေးမူ,ပိုင်ဗွတ်,တၢင်ဂေ,	134
ဗွမ်လုတ်,စွမ်,သုဝ်,လီ,ယေးသျိမ်းတီ,မူဝ်,စဂေ,သီ,	134
မိုင်းလိုင်ယိပ်းတိုင်းစွမ်,သုဝ်,လီ,ယေးသျိမ်းတီ,မူဝ်,စဂေ,သီ,	136
စေးသင်,လုပ်းလင်	138
တီ;ပွင်,စေးဂွမ်းလှ်,တိုင်းဝံ,ဆွဲးပပ်,	141
ဗိုမ်ကိုင်ယိပ်းဂိုမ်း	147

ဓမ္မာပိတေ

လုံးပိုင်ကုပ်ပိုင်၊ ဗွင်းငမ်းတီ၊ မှုပ်၊ စတုရသီ၊ ကမ်းဆိုင်၊ ကမ်းဂူဆီးတင်းလုံး၊ လုံးဂူ၊ ဝံ၊ ဝါး
 “တီ၊ မှုပ်၊ စတုရသီ၊ ဂမ်းသိုဝ်း” ဆဲးဆဲး။ လာ၊ စတု၊ ပေါ၊ ပီဆဲးဂိုဝ်း၊ ဂိုဝ်း၊ မျး ဆုံးလေး၊ မိုင်းကွမ်း၊ တီးမိုင်း
 ဂရိတ်၊ (Greek) စလး၊ ဂျေးမ (Rome) စပ် လိမ်ပိုဝ်း၊ ပူဆဲး၊ မျး 2500 ပီဆဲး၊ ယဝ်။ လုံး
 ပိုင်ကုပ်ပိုင်၊ ဆဲးဆဲး။ မီးဗွင်းလိတု၊ မျးဝါး၊ ဂူဆီးမိုင်း၊ ဗွင်း၊ ဂျေးမ၊ စပ်ဆဲး၊ စတု၊ ယဝ်။ ဆဲး ဂူဆီးတင်း
 ဆမ်၊ ဂမ်း၊ ယုမ်၊ ယမ်ဝံ၊ စလး၊ မိုင်းဆုံးလုံး၊ မျး၊ ဆိုဝ်းလုဂ်၊ စိုင်းလုဂ်၊ စပ်ဆဲး။ လိပ်းစလး၊ ဆဲးဆဲး
 ကွမ်းဂမ်းယိုင်းလုံး၊ စာ၊ ဂျာ လုံးပိုင်ကုပ်ပိုင်၊ ဗွင်းငမ်း ကမ်းတိုဝ်းမီးသုဆဲး၊ တီ၊ မှုပ်၊ စတုရသီ၊ ဆဲးဆဲး
 ယု၊ ဂူ၊ စာဝ်းယမ်းယဝ်။ လိုင်းမိုင်းလိုဝ်းလုံး၊ မီးတီ၊ မှုပ်၊ စတုရသီ၊ ယဝ်၊ ဆဲးဆဲး။ ယိုင်းကမ်းထိုင်တီး
 ဗေဝါးဆဲးမူ၊ လုမ်းဗွင်းဂူဆီး ကမ်းတေတိုဝ်းမီးလွမ်း၊ မွမ်းတီ၊ မှုပ်၊ စတုရသီ၊ တိမ်ထုမ်းလိလှိုင်ဆဲးဆဲး
 စလး၊ သင်၊ လိုင်းမိုင်းလိုဝ်းပံ၊ လုံးမီးတီ၊ မှုပ်၊ စတုရသီ၊ စပ်ဆဲး၊ သမ်။ ယိုင်းထိုင်တီးပင်မူ၊ လုမ်း
 ဗွင်းဂူဆီး ကမ်းတီ၊ မှုပ်၊ စတုရသီ၊ ဂိုဝ်း၊ ဂိုဝ်းမီးလုံးဆဲးဆဲး၊ သေစလး၊ သင်၊ ယိပ်၊ ယင်းစိုမ်းလုံး၊ ဂူ၊ စာဝ်း
 ယမ်းယု၊ ယဝ်။ မူ၊ လုမ်းဗွင်းဂူဆီးမိုင်းဗွမ်း၊ ဂူမ်း မိုင်းမိမ်၊ မျး၊ ဆဲး၊ ဂျေး၊ တေး၊ ဆင်၊ ဆဲးဆဲး။ လာ၊ တီး
 ပါးဆဲးဝါးဂူဆီးလား၊ လိုဝ်း၊ မိုင်းမိုင်းတီး၊ စပ်၊ စာ၊ လိုဆဲး၊ တူဝ်စွမ်း၊ ဂိုင်း၊ ယိုင်းလုံး၊ လိပ်းတီ၊ မှုပ်၊
 စတုရသီ၊ ဆဲးဆဲး၊ ဝံ၊ ယု၊ ယဝ်။

မိုင်းဝါးဆဲးမိုင်း၊ သိုမ်းဂူဆဲး၊ ဆုံးမိုင်းဂရိတ်၊ စလး၊ ဂျေးမစပ်ဆဲး။ ယိပ်းတိုင်းလုံး၊ တီ၊ မှုပ်၊
 စတုရသီ၊ ဂမ်းသိုဝ်းဆဲးဆဲး၊ စလး၊ လုံးပိုင်ဂိုဝ်းတင်း၊ သင်း၊ မမ်း၊ သင်း၊ လင်း၊ ဝံ၊ ယု၊ ဂျေး၊ ကမ်းလိုင်မိုင်းဆုံး
 လုမ်းဗျာ၊ စပ် ဂျင်၊ ဂမ်းယိပ်းတိုင်းတီ၊ မှုပ်၊ စတုရသီ၊ ယု၊ ဂမ်းဝါးဆဲးဝါးမိုင်းဆဲး၊ စတု၊ ပီဆဲးလုံးပိုင်တီ၊ မှုပ်၊
 စတုရသီ၊ တင်တူဝ်ဆဲးဆဲး၊ စလး၊ လွမ်းပိုင်လုံးဂိုဝ်းကမ်းစွမ်း၊ ယွမ်းယွမ်းယုင်းယင်းဝံ၊ ဂမ်းဗွင်းဆဲးဆဲး
 လုံးစပ်းလိမ်ပျးလွမ်းမျးယဝ်။ ဂမ်းဝါးဆဲးတီ၊ မှုပ်၊ စတုရသီ၊ တင်တူဝ်ဆဲး။ ပိုင်ဗွင်းဂိုင်းတီ၊ မှုပ်၊ စတုရသီ၊
 တု၊ တိုက်းဆိုင်တုလုံး (Comparative models) စပ် ပေါ၊ ပီဆဲးမီးမျးကမ်းဆိုင်၊ ယဝ်၊ ကမ်းဆိုင်၊ စလး၊
 လွင်းထိုင်ထွင်ဂိုဝ်း၊ ဂမ်းလုလု၊ တီ၊ မှုပ်၊ စတုရသီ၊ လိပ်းကမ်း၊ လိပ်းဆဲးဆဲး၊ ဂျေး၊ ဗုတ်းပေါ၊ မီးမျး
 လွမ်းယဝ်။ ပိုင်းဆဲးဆဲးစလး၊ ဗုတ်းလွမ်း၊ သွမ်းဂိုဝ်း၊ စာ၊ စပ် လင်၊ ဂုလု၊ ကွမ်း၊ မွမ်း၊ စဆဲး “လမ်းမံတိုက်းဆိုင်”
 (စံသတ်မှတ်ချက်) ဂမ်းဗွင်းဝံ၊ ပမ်းယု၊ ယဝ်။ ဆုံးဂျေး “လမ်းမံတိုက်းဆိုင်” တင်းလုံးဆဲးဆဲး
 ကမ်းဗုတ်းလွမ်း၊ သွမ်းဂိုဝ်း၊ စာ၊ စပ်၊ စာ၊ စပ်၊ “တီးဆိုင်တုလုံးတီ၊ မှုပ်၊ စတုရသီ”
 (Democratic criteria) ဆဲးဆဲး-

- ဂ။ ဂိုင်းဂူဆီးမီးသုဆဲးလုံးတွတ်းစိပ်းဂင်လှုံစပ် လုံးတွတ်းစိပ်းဂူ၊ တင်းသိုင်။
 (Universal Suffrage)
- စ။ ဂိုင်းမီးလွင်းဗိုင်၊ ပိုင်းဗိုင်၊ ပံ၊ မိုင်း ဆုံးစကးဂူဆီးမီးသုဆဲးလုံးတွတ်းစိပ်းဂင်လှုံစပ်ဆင်၊ ဂမ်း။
 (Political Equality)

င။ တၢ်,စွတ်,ဗွတ်းပုဂ္ဂိုလ်းတၢ်လၢ်လၢ်ပွင်ပွင်လၢ်; ကမ်မဂ်းစၢ်းကျဲ,အၢ်,ဝံ,ပံး။
(Limited Government)

င။ ကုပ်,ပိုင်,ဗွတ်းငမ်း လွမ်းဆင်,ပိုင်မီးစွတ်,ဗွတ်းဝါးမိုးမိုင်း။
(Constitutionalism)

ဆ။ ဤးသုခ်,လံးထၢင်,ရှၢင်းဂုဏ်းဂျေ,တေၢ်,ဂျေ, တိုဝ်းရှၢင်းရှၢင်းမး။
(External of Individual Liberty) လဂျၢ်,လိဝ်းဆံ,ယဝ်။

ပပ်,ဗိုဝ်းလိဝ်းဂိုဏ်းဆံ, တၢ်းလၢင်းပီဆံကမ်မဂ်,ထီမ်ပဆံ ဗွတ်းစပ်းကွဲလိဝ်းဂိုဏ်းလွင်း
တီ,မူဝ်,စၢ်,သီ,ဆဆံ,ယူ,ဆံ ယုမ်,ယမ်ဝံ,ယူ။

မိုဏ်ဆင်,ရှပ်းစးပီးဆွင်,လိဝ်းဂွၢ်,မေၤလိဂ်းတံး လွင်းကမ်စပ်းစလ,ဆွဲးသုခ်မွဂ်,မဂ်,တူဆံး
မွဲလိဝ်,လေးမိဝ်းမဆံးပံ,ဆဆံ,ဂုဏ်း။ ထုဂ်,မိဆံးကွဲကံးဂွမ်မွဂ်,မိဝ်းလုံ, ဗွဲသမ်,မဂ်,ဆမ်,ဝါးမးမဂ်,
မိဝ်းလုံ, မိုတ်းကွဲတီးယွတ်းတီးမွဲလိဝ်,ဂိုဝ်, တူဆံးမံ,သင်ကွဲ,တီးလုံတေၤလီ, မီးတီးလုံတေၤထုဂ်,။
ဗုဂ်,တီးလုံတေၤလိဝ်းဆံဆဆံ, ကမ်,လိဝ်းသေဂင်ကွဲစွဲးလံးစွဲးပီဆံဗုဂ်,စပ်းစလ,လွမ်း ဆွဲးသုခ်
ရှၢင်းလုင်ဆံ,ဆဆံ,ယဝ်။ ကမ်စးရှပ်းလွမ်းသုဂ်,မွင်းဆံ,စတ, လိဝ်းဂိုဏ်းဂွၢ်,ရှပ်းလိဝ်းလိဝ်း
လွင်းတၢ်းသၢင်းလၢင်းယဝ်,သေ ဤးလၢင်းလိဝ်,မိုဝ်းတံး ဂုဏ်းမိုင်းတံးရှပ်းစပ် ပုဂ္ဂိုလ်းတၢ်းလံးလၢတ်း
ဖေဝါဆံဂုဏ်း တီးလိဝ်,သုတ်းဆဆံ,ဆံယူ,ယဝ်။

ဂုဏ်းရှပ်းဆံ, ယူ,သပ်းဂျေ,လိဝ်းစးစးကမ်,လံး။ တေၤလံးဂွင်,ကံး,ဂပ်းသိုပ်,ဂျေ,ဆိုင်
တၢ်းဂျေ,ဆိုင်, မူ,လုမ်းဗုဂ်ဂုဏ်းကမ်ဆိုင်,တၢ်းကမ်ဆိုင်, မိုင်းဆိုင်,တၢ်းမိုင်းဆိုင်, ဂိုတ်းဆမ်
ယူ,လွမ်းဗုဂ်ပိုင်ပီဆံပါဆံဂုဏ်းရှပ်းဆဆံ,ယဝ်။ ပိုဝ်းဆဆံစလ, တၢ်းလွတ်းလိဝ်း (Free)
တၢ်းဗိုင်,ပိုင် (Fair) ၊ တၢ်းတိုက်,လိဝ်းသၢင်းလၢင်း (Frank) လိဝ်းဆံ, လူဝ်,လံးပီဆံစုဂ်,ကံး,
သီဆံးတၢ်းသံ,တၢ်းရှပ်းသေယဝ်, ဂုဏ်းရှပ်းဂုဏ်းဂျေ, ဤးလိဝ်,ယၢင်းမိုဏ်းလုးယိုင်မံ,တီးလီ ကမ်မီး
လွင်းမၢဆံ,မိဆံးဗိုင်,ဗီဆံးလွမ်းပိုင် (Justice) ၊ လွင်းသုခ်,လံးလွတ်းလိဝ်း (Liberty) ၊ လွင်းမီး
တၢ်းဗိုင်,ပိုင်ဂမ် (Equality) ၊ လွင်းမိုတ်းဂိုဝ်းရှပ်းဂွမ်ကမ် (Fraternity) ဆဆံ,လံးဆံ, လူဝ်,လု,လွင်း
ပွင်,လံးသေ မေၤလွမ်းဗုဂ်ပိုင်ဆဆံ,ယဝ်။ ကုပ်,ပိုင်,ဗွတ်းငမ်းလွမ်းပဂ်းပိုင် (Rule of Law)
ဆံ,ပီဆံငပ်းစး,ပိုဆံ,မဆံးယဝ်။ လွင်းငမ်းယီဆံ (Peace) ဂေးကမ်,မီးကမ်,ပီဆံ။

ဂွပ်းပိုဝ်းကမ်,ဂွၢ်,လွင်းရှပ်းလံး။ ကမ်,လူင်,လိဆံ,ဗေ,ပံးမိုင်းစလ, ကမ်,ရှပ်းရှပ်း
တေၤဂိုတ်းကမ်လုံဂေး “ ဂွင်ဗီဆံ ” ဆဆံ,မးတိုတ်းတီးကွဲဝံ,ဂိုတ်းဆဆံစလ, လၢတ်းပါဆံဖေဝ
လၢင်းမိုဝ်းတံးရှပ်း ထိုင်လွင်းဂပ်းပီဆိုင်,ရှပ်းပဂ်, 20 ပေးလမ်သီဒ်းဂေး ယင်းတိုက်,လံးစးမံ,တၢ်း
မဂ်မံ,ဝါး ပီဆံဂုဏ်းမိုဝ်းကွမ်, (Minority) ၊ လံးပီဆံမိုဝ်းဂုဏ်းပံ,မိုဏ်းဟုံ, မိုဝ်းဆွဲးဆံယူ,။
ပပ်,လိဝ်းဂိုဏ်းဗိုဝ်းဆံ, သင်ဝါးလံးမီးဆမ်,တူဆံးဗွတ်းလီတၢ်းမိတ်,ငးတၢ်,လုဂုဏ်း,ယူ,ဆံဂေး
လုမ်းယဝ်။ ပိဂ်,ဝါးကမ်,ပမ်ဗွတ်းလီသင်လံးသေဂေး သင်ဝါးပီဆံမးမိုဏ်းဆင်,ပုဂ်းတွဲ,တွင်,
တိုဆံ,ပမ်ဆဆံ,ဂေးလီယူ,။

မိုင်းပိမ်းတီမ်းလေးတံးဆဲး လံးယိပ်းကွဲဝံးစေးဂျမ်းကဆဲးထင်၊တုး တေသင်၊ထုဂ်၊ရှုလွင်း ပွင်၊ကွဲဝံး တျ၊မိုင်းလိပ်းဂိုမ်းလွင်းတီ၊မူဝ်၊စရေ၊သီ၊ဆဲးဆဲးယူ။ လိုမ်းလံးဝံးဆဲးမး သင်ဝံးရှမ်း မိမ်းစေးစိမ်၊လိပ်းလီတိုဝ်းဆဲးဂေး ခမးပိမ်းကွဲ၊ယိပ်းတိုဝ်းဂျးလံးယူ၊ယဝ်။ သင်ဝံးကမ်၊ကီင်း လိင်းသင်းလင်း မီးတင်းငမ်းငဝ်း ပီဆဲးလံးကွဲလံးစေးဝံးဆဲးလိုင် တမ်းတူဝ်ရှုဝ်၊ထူဝ်းထတ်းသင် တွင်းထမ်းဂေးလီ၊ ကပ်လံးပံးကံ၊သိုဝ်၊တိုတ်းတေ၊လံးလွဲဂေးလီ၊ ကီ၊ကမ်းမူဆဲး၊ခမးပမံးတင်း ရှမ်းထိုင်တမ်းတီးစးရှပ်းသေဂမ်းစး။

ပပ်၊ဂိုမ်းဗိုမ်းဆဲး ပံ၊တုးထိုက်လံးလွင်းတီ၊မူဝ်၊စရေ၊သီ၊ဆဲး ပုးကွတ်၊ပုးကေးယဝ်၊ဆဲးလူး ရှမ်း။ ပီဆဲးပပ်၊ဗိုမ်းက၊စတ၊သိုဝ်၊မိုတ်းပမ် တျ၊ဗူးလိပ်းလိပ်းဂိုမ်းတီ၊မူဝ်၊စရေ၊သီ၊စပ်ဆဲး၊ ရှုလုံး၊ လံးလိပ်းဂိုမ်းခမးဝံးမမ်းကမ်၊ ကပ်းခမးဝံးမီးပွတ်းတွမ်းခမး 3 တွမ်းယူ၊ယဝ်။ ပွတ်းတွမ်း 1 ဆဲး၊ သမ်၊စိုမ်းလိပ်းဝံးဂမ် 5 ဂမ်သေ တီမ်းခမးဝံးလွင်းဗိုင်းပိုင်သဗေး တီ၊မူဝ်၊စရေ၊သီ၊ဂပ်းပ၊ဆဲးဝမ်းမိုင်းဆဲးဆဲးယဝ်။ ပွတ်းတွမ်း 2 ဆဲး၊သမ်၊ ပုးဝံး 6 ဂမ်သေ တီမ်းခမးဝံးလွင်းတင်းကဆဲးသမ်းစတ်းပိပ်းပိုင်းဂမ်တင်းတီ၊မူဝ်၊စရေ၊သီ၊ခလး ပိုင်ဗောင် လွက်လံးပံးမိုင်းကဆဲးတီ၊မူဝ်၊စရေ၊သီ၊ကမ်၊ရှိုင်းရှိုင်းလံးဆဲးဝံးယဝ်။ ဆွဲးပွတ်းတွမ်း 3 ဆဲး သမ်၊ လိပ်းဂိုမ်းဝံးလွင်းပိုင်ဗောင်တီ၊မူဝ်၊စရေ၊သီ၊လံးကိုင်၊လံးမိပ်းစပ်ဆဲး၊ခမးဝံးယူ၊ယဝ်။

ပပ်၊ဗိုမ်းဆဲး လံးပိုင်းကိုင်တီးပပ်၊ (HISTORY OF POLITICAL THOUGHT) ခလး ပပ်၊ဗိုမ်း (ဒီမိုကရေစီလေ့လာရေးစာစဉ်) ဆဲး၊ဂိုမ်းပီဆဲးဝံးပိုမ်းသေယဝ်၊ ကပ်လွင်းတင်းကဆဲး ရှပ်းစးလံးလိပ်းဂိုမ်းဝံးဂမ်းဗွင်းဆဲး၊ ထိမ်ညှိ၊လေးမင်တီးမင်ကဆဲးဆဲးစးယဝ်။ လံးစပ်းပိုင် ပိမ်းတီမ်း တင်းရှိုင်ကမ်စပ်းတင်းပီဆိုင်းယွမ်းယွမ်း၊ ဆွဲးစပ်းတင်းပိမ်း၊တီမ်းလိပ်းဆဲး၊ လံးရှပ်း ထူဝ်းတွင်းထမ်းတမ်းတီးဗူးလူင်၊လိင်းစပ်းခလးသင်၊ လံးပိုင်းလွဲးထိမ်ရှုပမ်ပပ်၊လိပ်းဗိုမ်းကိုင် ခလးသင်၊ လွဲးပေ၊စွမ်၊ပိပ်းတိုဝ်း၊ လွဲးခမးထတ်းခမးစပ်းစေးဂျမ်းသေ စပ်းပိုင်ပီဆဲးဗိုမ်းပပ်၊ ခလးသင်၊ တမ်းတီးဗူးရှပ်းကိုင်၊လံးတီးဝမ်းမိုင်းရှပ်း၊ တံးဂေး၊ကူလုံးလိပ်းစပ်ဆဲး၊ စးရှပ်း မီးတင်းစွပ်းကွဲယိုဝ်းဆဲးသေ ယွင်းယေးမက်မံးကပ်ဂင်၊မုဆဲးစတ၊စတ၊စးယဝ်။

တွန်းဆိုင်း

တီ၊မူဝ်၊စရေ၊သီ၊ DEMOCRACY

ဂမ်ဆိုင်း

မူ၊လူ၊မိ၊လူ၊ခင်း၊စကား၊တီ၊မူဝ်၊စရေ၊သီ၊ Human Society and Democracy

တီ၊မူဝ်၊စရေ၊သီ၊ (Democracy)

တီ၊မူဝ်၊စရေ၊သီ၊ကမ်ဝါးဆံ။ ကပ်ပံးယုမ်၊ယမ်ဂေးကမ်၊လှံး၊ ပံးတင်း၊ရှု၊ရှမ်းဂေး
ကမ်၊လှံး။ ပီမ်လံးကပ်၊ပိုင်၊ ကမ်ကပ်၊လှံး၊တိုင်း၊တု၊ကပ်၊ပိုင်၊လိုင်၊မိုင်း၊စလး၊ မူ၊လုမ်း၊ဇင်း၊ရှမ်း
ရှမ်း၊ဆမ်၊ယပ်။ မိုမ်ဆင်း၊ဆုံး၊စေး၊ရှမ်း၊ကမ်ဝါး၊ ကရိတ်၊သံတုပ်၊စရေ၊သီ၊ (Aristocracy)၊
ကျေ၊တုပ်၊စရေ၊သီ၊ (Autocracy)၊ ယူ၊ရီ၊ယူ၊စရေ၊သီ၊ (Bureucracy)၊ တီ၊မူဝ်၊စရေ၊သီ၊ (De-
mocracy) လကျ၊စပ်၊ဆမ်။ စေး၊ပံးရှံး၊ စရေ၊သီ၊ Cracy ဆံဆမ်။ တီး၊ပွင်၊မမ်း၊ဝါး၊ ပီမ်လံး
ကပ်၊ပိုင်၊ဆံယူ၊ယပ်။ မမ်း၊လီ၊ကမ်း၊စလံး၊ပိုင်၊ပံး၊မိုင်း၊ ကမ်ကပ်၊တီ၊မူဝ်၊စရေ၊သီ၊သေ၊ပွင်၊မိုင်း
ဆမ်၊ယပ်။ “တီ၊မူဝ်၊စရေ၊သီ၊ဆံ။ ပီမ်လံး၊ပိုင်၊ပံး၊မိုင်း” ယပ်၊ဆံ၊ဂေး၊ တေ၊ကမ်၊လံး၊ရှမ်း၊ထိုင်
ဆင်း၊ဆံ။ တေ၊လံး၊ရှမ်း၊ရှမ်း၊ဝါး၊ “ပီမ်လံး၊ပိုင်၊ကပ်၊ပိုင်၊ ဆုံး၊လံး၊ပိုင်၊ပံး၊မိုင်း၊တင်း၊လံး၊ကမ်၊ဆိုင်၊ဆမ်။
သေ၊ သမ်၊ပီမ်လံး၊ပိုင်၊ကပ်၊ပိုင်၊ ကမ်၊ရှမ်း၊မိုင်း၊တင်း၊ဆမ်၊ရှပ်၊စမ်၊ဝံ၊ဆမ်။” ဝါး၊ဆင်း၊ဆံယူ၊ယပ်။

တီ၊မူဝ်၊စရေ၊သီ၊ ဆံဆံ။ လုဂ်၊တီး၊ဇေး၊သု၊လိဂ်၊ရှမ်း၊ရိုင်း၊ “ဂရိဂ်။” (Greek) စပ်
ကမ်၊ရှင်၊ဝါး၊ Demos စလး၊ Kratia သွင်၊စေး၊ဆမ်။ ရှမ်း၊ဂမ်၊ပီမ်၊မု၊ဆမ်၊ယပ်။ တီး၊မူတ်၊သံ
Demos ဆံ၊ရှမ်း၊ပွင်၊ဝါး၊ “ရှမ်း၊မိုင်း၊တင်း၊လံး” ဆံသေ၊ ဂရုး၊တီး၊ယုး၊ Kratia ကမ်၊ဝါး၊ဆမ်၊ပွင်၊ဝါး
“ကပ်၊ပိုင်၊ဗွင်း၊ငမ်း” စလး၊ “ကျ၊ဆု၊” ဆံယူ၊ယပ်။ လင်း၊ဝါး၊တီ၊မူဝ်၊စရေ၊သီ၊ဆံ။ ပီမ်လံး
ကပ်၊ပိုင်၊ ကမ်၊ရှမ်း၊မိုင်း၊တင်း၊လံး၊တုင်း၊ရှပ်၊ဝံ၊ဆမ်၊ယပ်။ ဆံ၊ပီမ်၊စေး၊သပ်၊လိင်း၊တီး၊ပွင်၊ တီ၊မူဝ်၊
စရေ၊သီ၊ ကမ်၊သင်း၊လင်း၊လီ၊တီး၊သုတ်၊ ကမ်၊လံး၊ရှပ်၊တုင်း၊ဝံ။ လီမ်၊မိုမ်၊လီမ်၊ရှမ်း၊မု၊ဆမ်၊ယူ၊
ယပ်။ ဝမ်း၊မိုင်း၊ဆံ၊ဆံ။ လွင်း၊ယိပ်၊တိုင်း၊စလး၊ လွင်း၊ဂိပ်၊ကပ်၊တီး၊ပွင်၊မမ်း၊ မီး၊တင်း၊ပိဂ်၊ပိုင်း
ဂမ်၊မု၊ယူ၊ယပ်။ “ရှမ်း၊မိုင်း၊တင်း၊လံး” ကမ်၊ဝါး၊ဆမ်။ ပီမ်၊ဗွင်း၊လံး၊လံး၊ ဇုး၊လှံး၊ဗွင်း၊သမ်၊တင်၊တုပ်
စပ်၊ ပီမ်၊ရှမ်း၊လှံး၊လှံး၊ကျ၊ဆု၊စလး၊ လွင်း၊ကပ်၊ပိုင်၊ဗွင်း၊ငမ်း၊ဆမ်။ ခိုင်၊ဆိုင်

လှိုင်းဆံ့သေ လံးယိပ်းတိုင်းတီ၊မူဝ်၊စုဒေသီ၊မီးဝံ့လံာ်လှိုင်းလံာ်မိပ်းယူ၊ယပ်း။ ဂူဏ်းဂျး ပိဂ်၊တျး တာင်၊လှိုင်းရှင်၊သိင်ဆင်၊ရှိုင်သေဂေးယပ်း လွမ်းဂ်ဆင်ဝ်းစမ်းပိုဆ်း (Basic Concept) မမ်းမိုဆ်းဂမ် ဂူဏ်း။

စွန်းမိုဝ်း BC-500 ဆမ်း တီးလဆမ်းလေးဝိင်းဆွဲးဂရိဂ်၊စပ် စတ၊ကျ၊ယိပ်းတိုင်းတီ၊မူဝ်၊ စုဒေသီ၊မူးယပ်း။ ဝိင်းဂူဆ်းမိုဝ်းကေး၊တီဆမ်းစပ် (Athenians) ကဆမ်ကပ်လံးပိုင်တီ၊မူဝ်၊စုဒေသီ၊ သေ ကုပ်၊ပိုင်၊ဖွင်းငမ်းမူးဆမ်း ဆွဲးလုမ်းတီဆ်းဖွင်းလုတ်၊တေး၊စပ် ဝံ့ရှ်းမီးသုဆမ်းကုပ်၊လားတီး ဆင်၊ဂမ်သေ။ တီးဆွဲးရှင်၊ပဂ်းပိုင်ဆမ်းဂေး မီးသုဆမ်းလံးသုဆမ်းပီဆမ်ဆင်၊ဂမ်ယူ၊ယပ်း။ ဂူဆ်းမိုဝ်း စပ်ဂေး၊တီမီးလမ်းပဂ်းပိုင် ပိုင်တမ်းပဆမ်ဝံ့ဆမ်းစလး ဂူဆ်းမိုဝ်းပီဆ်း “လပ်းမီးကျ၊ဆျ၊ဖွင်းငမ်း” ဆမ်းယပ်း။ လံးပိုင်ကုပ်၊ပိုင်၊တီ၊မူဝ်၊စုဒေသီ၊ဆမ်း တမ်းတုင်ဂေး၊ပီဆ်းဂူဆ်းမိုဝ်းစပ်ဂေးလီ၊ ဖူးတင်တုင်စပ်ဂေးလီ၊ တိုဆ်းစပ်းပူးဆွဲးဂမ်စုဆမ်ဖွင်းမိုဝ်းဆမ်းယပ်း။ ပိဂ်၊ပိုင်၊ဂမ်တင်း ကရိတ်၊သ်တုင်၊စုဒေသီ၊ (Aristocracy)၊ ကေး၊လီဂျ၊စီ၊ (Oligarchy)၊ ကေး၊တုင်၊စုဒေသီ၊ (Autocracy) လံးကဆမ်ဂူဆ်းဂေး၊လီဝိပီဆမ်လပ်းဆိုင်ရှင်သေ ကုပ်၊ပိုင်၊လှိုင်းဆမ်းဝံ့ယူ၊ယပ်း။ ကေး၊တုင်၊ရိတ်၊တေး၊လီ၊ယမ်၊ဆိတ်၊သိမ် (Authoritarianism) ဆမ်း ပီဆမ်လံးလပ်းကျ၊ဆျ၊ဂ်မိတ်တုင် စလး လံးကပ်လုမ်းဖွဲးပျ၊တီ၊ကဆမ်လိပ်ကုပ်၊ပိုင်၊ (Totalitarianism) ဆမ်းယပ်း။ ဆွဲးလံးဂမ် စုဆမ်ဖွင်းငမ်းမိုဝ်းစပ်ဆမ်းဆမ်း ကမ်၊လင်းလံးမီးသုဆမ်းတီ၊မူဝ်၊စုဒေသီ၊သင်၊ ပီဆမ်လပ်းကျ၊ဆျ၊ ဂေး၊လိပ်ကုပ်၊ပိုင်၊ဝံ့သေ လံးပိုင်ကုပ်၊ပိုင်၊တီ၊မူဝ်၊စုဒေသီ၊ တိုဆ်းကမ်၊လင်းမီးလံးဆမ်းယပ်း။

Demos ဂူဆ်းမိုဝ်းကဆမ်ဝူးဆမ်း ပီဆမ်ဖွဲးလံာ်လံာ်-ဆမ်ဆမ် စတ၊ကပ် BC 500 မူးတေး၊ ဝမ်းမိုဝ်းဆမ်း မီးတင်းရှမ်ပိဂ်၊ပိုင်၊ဂမ်မူးတင်းဆမ်လုင်၊ယူ၊ယပ်း။ ကပ်လွင်းကဆမ်မီးသုဆမ်း၊ ရှမ်းရှမ်း ရှိတ်းသင်းဂမ်ပံးမိုဝ်းတေး၊ထိုင် လွင်းမီးသုဆမ်းလံးတွတ်းပဆမ်စိပ်းဂင်လှိုဆမ်း လိဂ်း လံးမူးပီဆမ်ဂူးထမ်းဂူးမိပ်းသေ ဖူးလှိုဖွဲးပီဆမ်ဂူဆ်းမိုဝ်းတင်းလံာ်ကဆမ်ဝူးဆမ်း လံးကပ်ပီဆမ် စေးထမ်သေ ကုပ်၊ကုင်းထတ်းသင်ဂမ်မူးတင်းဆမ်ယူ၊ယပ်း။ ရှမ်းတေး၊ဝမ်းမိုဝ်းဆမ်းဆမ်း ဂူဆ်းဂေး၊ကျ၊ယူ၊ပံ့၊တီမ် 18 စုပ်၊ဆမ်း ဝံ့လံးမီးသုဆမ်းတွတ်းစိပ်းဂင်လှို ကိဂ်၊လုဏ်းသုဆမ်းလံး ရှမ်းရှမ်းရှိတ်းဂမ်ပံးမိုဝ်းဆမ်းသင်။ စပ်လှိုင်းဆမ်းဆမ်း ပီဆမ်ဂူဆ်းမိုဝ်း ဆွဲးလှိုင်းမိုဝ်းဆိုင်းစလး ဆွဲးမူ၊လုမ်းဖင်ဂူဆ်းကဆမ်ဆိုင်းယူ၊ဆမ်သေတျ၊ “ပံ့လှိုင်းဂူဆ်းမိုဝ်းတင်းလံာ်” ကဆမ်လံးပိုင်တီ၊မူဝ်၊ စုဒေသီ၊ စွဲးလီ၊လမ်းစဆမ်ဆမ်းလူးဂွမ်း။

တီ၊မူဝ်၊စုဒေသီ၊ဂမ်းသိုဝ်း (Direct Democracy)

တီးကဆမ်စုဆမ်ဖွင်းငမ်းမိုဝ်းဆမ်း ကမ်၊ကပ်လုမ်းဖွဲးပံးမိုဝ်းဝံ့ပီဆမ်စေး၊ဂင်မဆမ်းသင်စသ ကပ်ဂူဆ်းမိုဝ်းစပ်စပ်းကုပ်၊ပိုင်၊ဂမ်းလိပ်ဆမ်းယပ်း။ မိုဝ်းပမ်းတီ၊မူဝ်၊စုဒေသီ၊ လင်၊ရှုရှိုင်းရှိုင်း မိဆ်းမိုဝ်း BC 500၊ တီးဆွဲးမိုဝ်းကွမ်း “ဂရိဂ်” စပ်ယိပ်းတိုင်းဆမ်း ပီဆမ်လံးပိုင်ကုပ်၊ပိုင်၊

တီ,မူဝ်,စရေ.သီ,ဂမ်းသိုဝ်းဆဲ.ယဝ်.။ တီ,မူဝ်,စရေ.သီ,ဂမ်းသိုဝ်းဆဲ. ယိပ်းတိုဝ်းလံးခဲးမိုဝ်းရှုဝ်
 ဂူမ်းဂေးကေး, လံးဂပ်းသိုဝ်,တိတ်းတေး,ဂမ်းဂေးငံးအဆဲ.ဂူဝ်း။ မိုဝ်းရှုဝ်ပဂ်,ပီ 17-18
 (17-18 Century) အဆဲ. မိုဝ်းကမေ.ရိဂမ်, ယိပ်းတိုဝ်းလံးခဲးမိုဝ်းယူ,ယဝ်.။ မိုဝ်းလိဝ်းကမ်ရှုဝ်
 ဂူမ်းမီးကေး,ဂမ်းအွင်း ကမ်တိုက်.ယိပ်းတိုဝ်းလံးခဲးပိုင်တီ,မူဝ်,စရေ.သီ,ဂမ်းသိုဝ်း ကိုဝ်.အင်,ဝေးမေး
 ဆဲ.ဂေး တိုက်.လံးခဲးခမ်း.တေး,ဝမ်းမိုဝ်းဆဲ.ယူ.။ လေးတွမ်းဆဲးမိုဝ်းကိုင်,ဂလမ်, (En-
 gland) ဆေးလိမ် “ဂူဝ်းလံ” (Wale) စပ်အဆဲ.စလေးသင် လေးမိုဝ်းကွမ်း, ကမ်မီးဆဲးမိုဝ်းအွမ်း.ရှုမ်း
 ကမေ.ရိဂမ်, (US) စပ်အဆဲ.စလေးသင် လေးမိုဝ်း “ဂိမ်တွမ်” (Canton) ဆဲးမိုဝ်းအွမ်း.ရှုမ်း
 သဝ်တီ.လိဝ်းလိမ် (Switzerland) စပ်အဆဲ.စလေးသင် ယင်းတိုက်.ယိပ်းတိုဝ်းလံးခဲး.ဝံ.ယူ.။

မိုဝ်းယို,မိုဝ်းလှိုင် ကမ်ရှုဝ်ဂူမ်းစပ်မီးအမ်တင်းသိုဝ်းဆဲ. ယိပ်းတိုဝ်းလံးခဲးပိုင်တီ,မူဝ်,
 စရေ.သီ,တင်တူဝ်အဆဲ.ယူ,ယဝ်.။ ဂမ်းအွင်းယင်းယိပ်းတိုဝ်းလံးခဲးပိုင်အွင်းငမ်း ကမ်ဝမ်းရှုးဂူမ်း
 မိုဝ်းစပ်လိမ်လွမ်းအဆဲ.ယူ,ယဝ်.။ လံးအဆဲ.လမ်း ပီဆဲ “လံးဂိပ်းကပ်ဂင်လှိုင်ဂူမ်းမိုဝ်း”
 (Referendum)၊ ပီဆဲလံးကမ်ဆဲးမိုဝ်း သဝ်တီ.လိဝ်းလိမ် (Switzerland)၊ မိုဝ်းအရှင်,သိတ်း
 (France)၊ မိုဝ်းတိုင်းမက်. (Denmark)၊ မိုဝ်းကေးသကြီးယ (Austria) စလေး မိုဝ်းကမေ.ရိဂမ်,
 (US) စပ်တိုက်.ယိပ်းတိုဝ်းဝံ.ဂမ်းအဆဲ.ယူ,ယဝ်.။ လွင်းဂိပ်းဂင်လှိုင်ဂူမ်းမိုဝ်းကမ်ဝေးဆဲ. တီးဆိုင်
 လွင်းဂမ်ပံးမိုဝ်း ကမ်လင်းလှိုင်,ဂိပ်,ဂပ်းအဆဲ. ကပ်လံးပိုင်တီ,မူဝ်,စရေ.သီ,ဂမ်းသိုဝ်းသေ
 တိုင်းရှပ်.ခမ်,ကပ်စေးတိပ်းတတ်းမမ်းအဆဲ.ယဝ်.။

တီ,မူဝ်,စရေ.သီ,တင်တူဝ် (Representative Democracy)

လှိုင်မိုဝ်းလှိုင် ကမ်မီးရှုဝ်ဂူမ်းအမ်စပ်အဆဲ. တၢ်ရှုးပမ်ဂူမ်းမိုဝ်းစပ်တင်းသိုဝ်း စပ်;
 ပူးတီးလံးပိုင်တီ,မူဝ်,စရေ.သီ,ဂမ်းသိုဝ်းဆဲ. မီးတင်းယာပ်,ဗိုတ်,တင်းအမ်စလေး စပ်လင်,လံး
 ရှိတ်းကွက်,လံးပိုင်ဂိပ်းကပ်အေးတင်တူဝ် ကမ်လိတ်းလင်,အဆဲ.သေ အွင်းငမ်းမိုဝ်းစလေး လင်,လံး
 ရှင်.ဝေး “တီ,မူဝ်,စရေ.သီ,တင်တူဝ်” ဆဲ.ယဝ်.။

ကမ်လံးယိပ်းတိုဝ်းတီ,မူဝ်,စရေ.သီ,တင်တူဝ်အဆဲ. လွင်းတင်းကမ်လိက်.လမ်,မမ်းစတ.
 ယွမ်း.ဝေးဂူမ်းမိုဝ်းမီးအမ်လံးအူ,အဆဲ.ယဝ်.။ ပိုဝ်းအဆဲ.စလေး အင်,ရှိုင်တေကမ်,တုမ်.တိုဝ်.မိမ်း
 သုမ်,တီ,မူဝ်,စရေ.သီ,ဆဲ. လံးအွတ်းရှိမ်းမမ်းလမ်,လွင်းစတ.စတ.ဝေးယဝ်.။ လံးအွတ်းရှိမ်း
 ကွင်းတီးစုမ်းအွင်းမိုဝ်းဂူးကမ်.လမ်.ဆဲ. တေလံးရှုးမီးဝံ.အေးတင်တူဝ်ဂူမ်းမိုဝ်းစပ်အဆဲ.ယူ,ယဝ်.။
 ပေးဂမ်,ပီဆဲအေးတင်တူဝ်လပ်းမီးကျးအူ,စပ်စလေး တမ်တူဝ်စပ်အဆဲ.ဂူဝ်းဆဲ.လိုင် မမ်းကမ်,လှိုင်
 တီ,မူဝ်,စရေ.သီ,သေ တေပီဆဲ.ရှု,လံးပိုင်အွင်းငမ်းလပ်းကျးအူ,ဂိမ်တူဝ်အဆဲ.ဂူဝ်း။ လှိုင်သေ
 မိုဝ်းလှိုင်ကမ်လံးလတ်းစမ်းမေးဝေး စပ်တိုက်.ယိပ်းတိုဝ်းလံးခဲးတီ,မူဝ်,စရေ.သီ,ဂမ်းသိုဝ်းယူ,ဆဲ
 အဆဲ. ဆဲးမိုဝ်းလမ်းအူ,ဝမ်းမိုဝ်းဆဲ.ဆဲ. ယိပ်းတိုဝ်းလံး “တီ,မူဝ်,စရေ.သီ,တင်တူဝ်” ဝံ.ယူ.

ယဝ်းစလး ကမ်းတေလိပ်းနှိမ်းလွင်းတီ၊မူဝ်၊စရေ့သီ၊အိမ်၊ကမ်း တေလံးလိပ်းနှိမ်းလွင်း “တီ၊မူဝ်၊ စရေ့သီ၊တင်တူဝ်” အဆိမ်၊ပျးအမ်ယူ့ယဝ်း။ တီးပွင်၊ကမ်းစွဲးတုးအိမ်၊ကမ်း တေလံးလိပ်းနှိမ်း လွင်းကမ်းဝုး မမ်းပိမ်အုးတင်တူဝ်ကမ်းမိုင်းကွဲးကမ်း၊ကွဲး။ ငဝ်းလံးတု၊ပမ်းစွဲးလံးတင်တူဝ် အဆိမ်၊မီးကမ်း၊မီး-ကကျ၊ဂိုဝ်းအိမ်၊ နှိတ်းပိမ်ငဝ်းတု၊စာမ်၊ဝိုအိမ်၊သေ ကမ်းလမ်းထတ်းတုးလွင်း တင်းလံးကုပ်၊ပိုင်၊တီ၊မူဝ်၊စရေ့သီ၊အိမ်၊ယူ့ယဝ်း။ ဂွပ်းအဆိမ်၊စလး တေလံးစွဲးလွှာလံး တီ၊မူဝ်၊စရေ့သီ၊စလး လွင်းလံးတင်တူဝ်။ ကိတ်၊ပုးလွင်းငဝ်းလံးတု၊တင်တူဝ်လံးစပ် ဂွင်၊ဂံ၊ ကမ်ဝံ၊ကိတ်၊အင်၊ဂိုဝ်းအိမ်၊အိမ်၊ယဝ်း။

ဝိုင်းလံးပိုင်တင်တူဝ်လံးပေးပီအိမ်မုး (History of Representative Practice)

ကိတ်၊လွင်းအိမ်၊ မီးဝံ၊လွင်းတင်းလိလံးထိုင်ကမ်းအိမ်၊တင်းအမ်ယူ့ယဝ်း။ တီ၊မူဝ်၊စရေ့သီ၊ အိမ်၊ တင်းစတု၊ဂိုဝ်းဂိုဝ်းမုးအိမ်မိုင်း “ဂိုဝ်း” စလး “ဂျေးမ” စပ်တုးအိမ်မုး လွင်းဝံ၊အုးတင်တူဝ် အိမ်၊ကမ်းပံးမိုင်းအိမ်၊ ကွင်းစပ်ပွင်၊ကွဲးကမ်း ကမ်းပွင်၊ကွဲးကမ်း အိမ်မုးကမ်း၊ဂွင်းလံး။ စေးကွမ်း ကမ်းကွမ်းတင်းအိမ်၊ဝံ၊ ကမ်းဝုး “ဂို၊ပရီ၊သိမ်၊တေးတိပ်” (Representative) ကမ်းပိမ် စေးကွမ်းကိင်းဂလိတ်၊အိမ်၊ လုတ်၊တီးလိတ်း “လိတ်၊တိမ်” စပ်ကမ်းဝုး “ဂို၊ပရီ၊သိမ်၊တေး” (Representare) အိမ်၊သေစတု၊ပိမ်မုးစလး အိမ်၊စေးကွမ်းပံးမိုင်းကွမ်းမိုင်း “ဂိုဝ်း” စပ်မိုင်း ကွမ်းအိမ်၊ ကမ်းလံးလိပ်းနှိမ်းစွဲးအိမ်၊အိမ် “အုးမေ့လွပ်၊သွက်၊နှိမ်းစွဲး” စပ် လီ၊ကမ်းအိမ်၊ အင်အိမ်ယဝ်း။

လံးစွဲးဝုး မိုင်းယူ့ဂျပ်၊ပမ်းဂင် (Medieval Europe) စပ်စတု၊လု၊ယိပ်းတိုင်းလံးပိုင် တင်တူဝ်အိမ်၊မုးအိမ်ယူ့ယဝ်း။ မိမ်းမိုင်းလိတ်းထမ်ကမူ့တီးလုမ်းစုမ်းစေးစမ်းစလး တီးဂွင်းဝတ်၊ ဝံးသု၊စပ်အိမ်၊ ဝံ၊အုးတင်တူဝ်သေနှိတ်းသင်းဂျု၊ယူ့ယဝ်း။ လုတ်၊တီးအိမ်၊သေ ဝံးမုးတီးအိမ်၊ အုးဝမ်းဂမ်းသုအိမ်၊ ထိုင်ပုးအိမ်၊အုးတီးဂမ်းပံးမိုင်း-နှိတ်းအိမ်၊သေစလး လိုအိမ်၊လံးဝံးမုး ကပ်ကျေ၊တင်တူဝ်စပ်မုးကွမ်းကွမ်းကမ်းစွတ်၊အွတ်းပိမ်မုးကမ်းမုးယူ့ယဝ်း။ တေလံးဝုးကမ်းမိုင်း မိုင်းကမ်း၊သုင်မုးဝုးအိမ်မုး မမ်းပိမ်ယူ့အိမ်၊လုတ်၊ဂွပ်းကွမ်းအိမ်မုးအိမ်၊ဂုတ်း။ မိုင်းယမ်းအင်၊ အိမ်၊အိမ်၊ အိမ်၊မုးတင်တူဝ်အိမ်၊ စပ်ပုးဝံ၊အုးတင်တူဝ်မိုင်းကပ်းစံ၊အု၊စုမ်းမိုင်းစပ်၊ အု တင်တူဝ်ဝတ်၊ဝံးသု Charch စပ်၊ အုတင်တူဝ်လေးတွမ်းစလးကိုင်၊ဝမ်းစပ်ကိတ်၊အိမ်၊ယူ့ယဝ်း။ ပေးကပ်ပံးမိုင်းဝမ်းမိုင်းအိမ်၊တိတ်းအိမ်၊သေလတ်းလိုင်-အုတင်တူဝ်ကိတ်၊အိမ်၊ကမ်း ကမ်း၊ကွဲး အုတင်တူဝ်ကွမ်းမိုင်းကမ်းလိတ်းကမ်း၊မမ်း တေလံးဝုးအိမ်၊ယူ့၊ ပိတ်၊သမ်၊လံးလိပ်းနှိမ်းစွဲးဝုး လံးပိုင်တင်တူဝ်အိမ်၊ စတု၊မုးမိုင်းပမ်း “ယူ့ဂျပ်၊ပမ်းဂင်” အိမ်၊သေတု၊ကျေ လုင်ပွင်ကိုင်းစပ် မိုင်းယမ်းအင်၊အိမ်၊အိမ်၊ တေမုးမံးဝုး ပိမ်လုင်ပွင်ကိုင်းလံးတင်တူဝ် (Representative Government) ယဝ်းအိမ်၊ ပိမ်၊အိမ်၊ဝံ၊အင်၊ဂပ်၊။

လုံးပိုင်တင်တူဝ် ကမ်းဂမ်းဝမ်းပမ်းမိုင်းမိုဝ်းခပ်.၄ဝ်.တုင်းဝံ.လမ်း လွက်.တီးကမ်း စစ.စီင်,ဗိုခမ်း.ဝံ,ပီတီးလုံးပိုင် “လမ်းပိုင်,ခမ်း.ဝမ်းလိမ်း” ကမ်းလုံးမီးမားမိုဝ်းပမ်းပိုင်ပက်,ပီ 16-17 (16-17 Century) ဆမ်း.ယဝ်.။ တီးလွမ်း.ဂီမ်း,မမ်းစတ. လွပ်,လုံးဗွတ်,နှိမ်းပမ်း လွင်ပွင်ကိုင်း “ကမ်းစမ်း,လုံးမန်းစမ်းကျ,ဆူ,” ဝံ. (Limited Government) ဆမ်း.ဂူလ်း။ ဗူးမေ့လွပ်,သွက်နှိမ်း၄ “A.H. Brich” ယမ်းတီးမားစအဝံ.ဝုး “လွင်ပွင်ကိုင်းကမ်းဝုးဆံ. ပီမီးတု, နှိတ်းသင်းပွင်ကမ်းဝမ်းမိုင်းဆမ်း.ယဝ်.။ ကမ်း.ထုက်,လီလုံးပီဆံ.ဆင်.လမ်းလွမ်းမိုင်းဆမ်း. သေကိတ်း” ဆံ.ယူ.ယဝ်.။ လွင်ပွင်ကိုင်းစပ်ဆံ. လှိုင်သေဝုးလှိုက်;ကပ်ပံးပေး,လသီ, (Policy) ကမ်းစပ်သွင်ဂိုက်;ဆမ်း. စပ်လွပ်,လုံးတမ်းဝင်းပမ်းပေး,လသီ, ကမ်းဂုမ်းမိုင်းစပ်တုက်;ယွမ်းဝုး တေပီမီးဗွမ်းလီဂုမ်းမိုင်းဆမ်း.ယဝ်.။ လွင်ပွင်ကိုင်းကိုင်း.ဆင်,ဆံ.ဆမ်း. ယင်းတိုက်လီဂ်,ဂေ,ကော,မင် စတ.စတ.။ ပီဆံ.ရှိုင်သေဂေး.ယဝ်. တင်းဂုမ်း.၄ဆံ.ထိုင်မိုဝ်းပမ်းပိုင်ပက်,ပီ 16-17 ဆမ်း.စတ. ကပ်ဝံ.ပီဆံ.တင်းဂုမ်း.၄ဆံ.ထိုင် ကမ်းတိုက်;ဆိုင်းပုမ်းတု,ဂီက်,ထတ်းတုလ်း လွင်းကမ်းလွင်ပွင်ကိုင်း တင်တူဝ်ဂုမ်းမိုင်းဝံ.ဆမ်း.ယဝ်.။

ဝံးသေတင်းဂုမ်း.၄ဆံ.ထိုင်ကမ်းဝုး တေလုံးကပ်ပိုင်မီးစွတ်,ဗွတ်;ဝမ်းမိုင်းသေ ဗွင်း ငမ်းမိုင်းဆမ်း.ပေး,ပီဆံ.မုးဆံ. ပိုင်.စလုံးလွင်းယုပ်;ယွမ်းလုံးပိုင်တင်တူဝ်ပမ်းပိုင်ပက်,ပီ 16-17 ဆမ်း.မုးယူ.ယဝ်.။ စုမ်း၄၅မမ်းဆံ. ဝံ.ပီဆံ.ဆင်,ဗူးလုံးတင်တူဝ်ကိုင်းမိုင်းဆမ်း.ဂူလ်းသေ ကျ,ဆူ,ဂမ်းပံးမိုင်းဆမ်း. တုက်;ဗီဝ်ဂျ,ဆူးစွင်,ကုင်းမိုင်းဗူးတင်တူဝ်ဂုမ်းမိုင်းစပ်ဆမ်း.ယူ.ယဝ်.။ ကမ်းလုံးဗီဝ်မုးဝင်းလုံးလမ်း.ဆင်,ဆံ.ဆံ. ကမ်းပီဆံ.လုံးပိုင်တင်တူဝ်စလုံး လုံးပိုင်ကပ်ဂင်လှို ဂုမ်းတင်းဆမ်ကပ်,ပိုင်,ဆမ်း. ဂုမ်းဂုမ်းဂမ်းလုံးပီဆံ.မုး လုံးပိုင်တီ,မူဝ်,စပေ.သီ,တင်တူဝ်ဆမ်း. ယဝ်.။ ပိုင်းဆမ်းစလုံး လွက်;လုံးကပ်ပိုင်မီးစွတ်,ဗွတ်;ဝမ်းမိုင်းသေ ဗွင်းငမ်းမိုင်း (Constitutionalism) ဆမ်း.စလုံး လုံးပိုင်တီ,မူဝ်,စပေ.သီ,တင်တူဝ်ဆံ. လုံးဝုးရှိုင်းရှိုင်းမုးမိုင်းလိပ်ဂမ်း ဆံ.ယူ.ယဝ်.။ ဆူးပု,လီ,မမ်း.လုတ်,တေး,လွင်ဆမ်း. ဗူးတီးဆံ.ဗွင်းဆိုင်းဂေး.ဆံ. လုံးပုမ်း.တု, ဂုမ်းယူ,ဆူးတီး;တွတ်းစိပ်ဂင်လှိုပမ်းမမ်းဂုလ်းကမ်း,ဂုး ပုမ်းပင်းဗွမ်းလီတု,တင်းမိုင်းဆမ်း. ဂေး; လုံးဝံ.ပီဆံ.ပိုင်စိုက်.သေ ဂုမ်း.ပွင်စပ်;စိုပ်ဆမ်း.ယူ.ယဝ်.။

လွင်းဝံးဂုမ်း.၄ဆံ.ထိုင်လိပ်.ပစေ,ပမ်းမို, လုံးရှိုင်းရှိုင်းမုးမိုင်းပိုင်ပက်,ပီ 18-19

The Rise of Modern Liberalism, 18-19 century

လွင်းကမ်းတင်းဂုမ်း.၄ဆံ.ထိုင် လိပ်.ပစေ,ပင်ပိုင်ပက်,ပီ 18-19 ရှိုင်းရှိုင်းမုးဆမ်း. မုးပီဆံ.ကမ်းဂမ်း.ဂီမ်လုံးပိုင်ကပ်,ပိုင်,တီ,မူဝ်,စပေ.သီ,ဆမ်း.စတ.ယဝ်.။ ယိုင်းကမ်းတု,စွတ်, ဗွတ်;လွင်ပွင်ကိုင်း ကမ်းမန်းစမ်းကျ,ဆူ,ဝံ.ပမ်းဆမ်း.လှို တု,ဗေး,ဆမ်း.ဗေး,တူဝ်လွက်;လုံးဗွင်း ငမ်းလွမ်းပိုင်မီးစွတ်,ဗွတ်;ဝမ်းမိုင်းဆမ်း.လှို တု,ပုက်;တင်းမု,လုမ်းဗုင်ဂုမ်း ကမ်းတေပမ်းရှို

ဂူမ်းဂေ့-လှဲဂေ့-အဆ်။ မီးသုမ်းလုံးသုမ်းပီဆ်အဆ်-လှဲ လဂျု-လှိုင်းဆ်။ မးပီဆ်တီးလမ်းလွင်း
 “ပံးဂူမ်း-ရှမ်းထိုင်လိပ်-ပစေ့၊” အဆ်-ယူ-ယပ်။ ဂပ်းပမ်းမိုင်းမိုင်းဆ်-ဂေး၊ ယင်းလုံးကပ်လွင်း
 လှိုင်းအဆ်။ မးရှိုတ်းပီဆ်တီးတိုက်ဆိုင် တျု-ထတ်းတူထုံးဆိုင်လွင်ပွင်လှိုင်း လွင်းတုးစပ်ပီဆ်လုံး
 ပိုင်တီ၊ မူဝ်၊ စရေ၊ သီ၊ ရှိုတ်ကမ်းပီဆ်-ဆ်အဆ်-လူးဂွမ်း-ယပ်။ ဝိုင်းအဆ်-လေး တီ၊ မူဝ်၊ စရေ၊ သီ၊
 ကမ်းရှိုင်းရှိုင်းယူ-ဝမ်းမိုင်းဆ်-ဆ်။ လင်-လုံးရွင်-ရှိုက်လှိုင်းတုး “လိပ်-ပစေ့-တီ၊ မူဝ်၊ စရေ၊ သီ၊”
 (Liberal Democracy) ဆ်ယပ်။ မိုင်းယိမ်းတိုက်တီ၊ မူဝ်၊ စရေ၊ သီ၊ အဆ်။ ရှိုတ်းလွမ်းအင်-လွမ်းဂီဆ်
 သဗေဒေးစမ်းပိုဆ်-လိပ်-ပစေ့ (Concepts Liberaism) အဆ်-ယပ်။ ကမ်းကွမ်ကမ်းရွင်-တုး
 တီ၊ မူဝ်၊ စရေ၊ သီ၊ လိတ်းလင်-ဆ်ယူ-အဆ်။ တေလုံးဂူ-ပွင်-တုးပီဆ် “လိပ်-ပစေ့-တီ၊ မူဝ်၊ စရေ၊ သီ၊”
 ဆ်ယူ-ယပ်။ ပုဆ်းတျု-တေကပ်လတ်းတိုက်းစေးဆ်-ဂေး “တီ၊ မူဝ်၊ စရေ၊ သီ၊ ဂူမ်းမိုင်း” (People
 Democracy) ဆ်လေးသင်။ “တီ၊ မူဝ်၊ စရေ၊ သီ၊ မှ်” (New Democracy) ဆ်လေးသင် လင်-လုံး
 ရိုက်းပးမီးမးလွမ်းဂဆ်ဝံ-ယူ-ယပ်။

ပံးဂူမ်း-ရှမ်းထိုင်လိပ်-ပစေ့-ဆ်။ စတု-ရှိုင်းရှိုင်းမးမိုင်းရှပ်ပက်၊ ပီ 18 လမ်သုတ်း။
 မိန်းမိုင်းလွင်းလက်-ဗိုဆ်-မိုင်းဗုဒင်-သီတ်း (France) စလေးလွင်းလက်-ဗိုဆ်-မိုင်းကမေ-ရိဂမ်၊
 (American) စပ်ယပ်-တုင်းသေလေး ထိုင်မးပမ်းမိုင်းဂင်ရှပ်ပက်၊ ပီ 19 အဆ်-ဂွမ်း၊ လင်-ဂိုမ်း
 မိုင်း-ရှိုင်းရှိုင်းမးယူ-ယပ်။ မိုင်းယမ်းအဆ်။ ဂူမ်းလှိုင်းယူ-သျှု-ဂိဆ်လုမ်စပ်တီးမိုင်းကိုင်-ဂလမ်း
 ဆ်။ တေ့-သူးတွပ်-ထိုင်စစ-စိုင်-ဆိုင်ကျု-ဆျု-စုဆ်-ရှေ့စမ်းအဆ်-သေ လံးဂူမ်း-ရှမ်းထိုင်လိပ်-ပစေ့
 လုံးစတု-ရှိုင်းရှိုင်းမးယူ-ယပ်။ ရှမ်း-တေ့-ထိုင်ရှပ်ပက်၊ ပီ 19 စတု-အဆ်။ မိုင်းလင်စံး-ဗျု-
 စုဆ်-မိုင်းစပ်ဆ်။ တိုက်-ယိပ်းလိက်းဝံ-ဗုဒ်-ပံးမက်းမီး ပံးဗုဒ်-ဝမ်းမိုင်းစပ်အဆ်-ဝံ-လုံးယူ။ ထိုင်ပမ်း
 မိုင်းဂင်ရှပ်ပက်၊ ပီ 19 မးဆ်။ ဂမ်းငါးပံးလက်းမိုင်းယှိုင်းယှိုင်းမးဆျု-လေး ဗုဒ်-ရှု-ရှမ်း
 လူင်-လိမ်-စပ်၊ ဗုဒ်-ဂတ်-စိမ်-စပ်၊ ဂူမ်းရှိုတ်းဂမ်းစပ်-လဂျု-ထမ်းဂူမ်းလေးမိပ်းမမ်းမးမး
 ကွမ်ကမ်းသားစတ်းဗိုဆ်-ဝံ၊ လွင်းလင်စံး-ဗျု-ဂိဆ်မိုင်းစပ်ယိပ်းလိက်းတီးလွက်းပံးမိုင်းဝံ-အဆ်။
 စလေး ပံးဂူမ်း-ရှမ်းထိုင်လိပ်-ပစေ့၊ လင်-တိုင်းရှိုင်း-ဂိုမ်းမးအဆ်-ယပ်။ လိပ်-ပစေ့-ကမ်းတုးဆ်။
 ပီဆ်ပံး-ရှမ်းကမ်းကပ်လွင်းလှိုင်းသုမ်း-ဂေ့-လှဲဂေ့-အဆ်။ ဝံ-ပီဆ်လွင်းယှိုင်း-ထီ-သုတ်းအဆ်။
 ယပ်။ တီ၊ မူဝ်၊ စရေ၊ သီ၊ ကမ်းတုးဆ်-လမ်း မက်းမမ်းရှပ်-ရွင်းလွင်းသုမ်း-လုံးဗိုင်-ပိုင်-ကမ်းသေကမ်း-ဂုး
 တီးဂမ်းပံးမိုင်းအဆ်-ဂေး၊ ကမ်-လိက်-စေအဆိုင်-လှိုင်းလက်းမိုင်းသင်သေ မီးသုမ်း-ရှမ်းရှမ်း
 ရှိုတ်းသင်းလွမ်းကမ်းအဆ်-ယပ်။ ယွမ်း-အဆ်-လေး လိပ်-ပစေ့-တီ၊ မူဝ်၊ စရေ၊ သီ၊ ဆ်။ ပီဆ်လုံးပိုင်
 ဗုဒ်-ဝမ်းစလေး လုံးပိုင်ပံးမိုင်းကမ်းထုက်-မိန်းရှိုင်-လိပ်-တင်းမူ-လုမ်းဗုဒ်-ဂူမ်းရှမ်းအဆ်-လေး
 လိုမ်းလုံးဝံးမးဆ်။ တက်းတေစပ်းပုတ်းတင်တီးပံးမိုင်းလုမ်းဗျု-လှိုင်-ရှမ်းဆ်-ဂျု-ကမ်-ရှင်-ဆ်
 ဗုဒ်-မေ့လွပ်-သွက်းရှိုင်းရှေ့ကမေ-ရိဂမ်။ Francis Fukuyama တီမ်း-အဆ်-ဝံ-ဆ်းပပ်-မမ်း ကမ်းမီး
 လှိုင်းတုး “ပီဆ်လိမ်သုတ်းပိုဆ်းမိုင်းအဆ်-ရှု-?” The End of History? 1989 ဆ်အဆ်-ယူ-
 ယပ်။ ဂူထုံးဂုး ဆ်းဗုဒ်-ရှမ်းလူင်-လိမ်-စပ်ဆ်။ တိုက်-မီးလွင်းတင်းလိလုံးထိုင်ကမ် တီးဆိုင်

လွှင်းတောင်းဂမ်းဖွင့်၊ ကမ်းမင်းတီမ်းဝံ့၊ နှိုးပပ်၊ မင်းဆန်းယူ။ တီးနှိုးမိုင်းဝမ်းတူဂ်းစပ်ဆံ့။
စတု၊ လွှမ်းဂံဆံသဖေလိပ်၊ ပစေဂံဆံ့။ ပီဆံကမ်းဂမ်၊ နိမ်ဝမ်းလံးပိုင်ပံးမိုင်းတီး၊ မူပ်၊ စေဂေသီ၊
ဝံ့ယူ၊ ကမ်းဝါးဆန်း။ လံးနှမ်းသဂ်းသဂ်းလိင်းလိင်းဝံ့ယူ၊ ယပ်။

လုမ်းမီးဖွမ်းမိုဆံဂမ်စပ်စလးသီင်ရှင်လှ်ဂုမ်းမိုင်း
Interest Groups and Public Opinion

တီးမူပ်၊ စေဂေသီ၊ ကမ်းဝါးဆံ့။ ပီဆံလံးပိုင်ကပ်၊ ပိုင်၊ ဂုမ်းမိုင်းတင်းလံးဆံဆန်း၊ စလး သီင်
ရှင်လှ်ဂုမ်းမိုင်းဆံ့။ ပီဆံတီးလမ်းလွှင်းထီ၊ သုတ်မမ်းယပ်။ ဂုမ်းဂါး၊ တျာတေဂုမ်းလူ၊ သီင်ရှင်လှ်
ဂုမ်းမိုင်း၊ ဂင်လှ်ဂုမ်းမိုင်း များမားမမ်းမံဆံကမ်းလိပ်ဂမ်ကမ်းဝါးဆန်း။ ယပ်၊ ဝံ့ယူ။ ပိုင်းမီး
ကမ်းပိုင်းလံးမိပ်၊ ကမ်းထမ်းလံးပိုင်၊ လွှင်းယုမ်၊ ယမ်ဂိုဝ်းလီလံသီဆံးဝံ့၊ စလး တျာတေကွက်၊
စသသီင်ရှင်လှ်ဂုမ်းမိုင်းသီင်လိပ်ဂမ်ကမ်းဝါးဆန်း။ တိုဆံးယပ်၊ ဝံ့ယူ၊ ယပ်။ ပိုင်းဆင်၊ ဆန်းစလး
ဂုမ်းလှိုင်းမီးဖွမ်းမိုဆံဂမ်စပ်ဆန်း။ နှမ်းတုမ်ဂမ်သေပီဆံမူ၊ ပီဆံလုမ်းများ၊ ကွမ်ဂမ်စပ်များ
နှိုးလှ်ဂုမ်းပိုင်ပံးမိုင်းဆန်းယပ်။

နှိုးမူ၊ လုမ်းဖွင်ဂုမ်းရှင်းဆံ့။ လှိုင်းသေကမ်းထမ်းဂုမ်းဆန်း။ ကမ်းကမ်းပိုင်းကမ်းမိုဆံ
ဂမ်စလး ကမ်းယုမ်၊ ယမ်ဂိုဝ်းလီကမ်းမိုဆံဂမ်ဆံ့။ များပီဆံလွှင်းစွင်၊ စမ်ကမ်းလိုက်၊ ကမ်းစိုက်၊ လှိုင်
နှိုးကမ်းပံးမိုင်းဆန်းယပ်။ မိုဆံဆင်၊ နှိုးမိုင်းဖွမ်းရှမ်း “သုင်၊ ဝီယီတ်၊ ဂျာ၊ သျား” ဆံ့။ ဖွမ်းကွမ်
ရှင်စွမ်းမိပ်၊ ဆိတ်၊ Communist စပ် ကပ်တင်းရှမ်းထိုင်ကမ်းဝါး “ပေးစားစံလံးလွှင်းစွင်၊ စမ်
ကမ်းထမ်းဂုမ်းယပ်၊ ကိုင် လွှင်းစွင်၊ စမ်ကမ်းပိုင်းဆန်း၊ ဂေး မိုဆံဆင်၊ စားစံလံးယပ်၊ ဆန်း
ယပ်။” ဝါးဆံသေ စတီးလှ်စားလိတ်လွှင်းသုက်၊ ယုင်းစွင်၊ စမ် ဂီပ်၊ လူထု၊ ကမ်းပိုင်းနှိုးမိုင်းစပ်
ဆန်းများယူ၊ ယပ်။ ကမ်းမိုင်းသုင်၊ ဝီယီတ်၊ ဂျာ၊ သျား လံးတီဂ်၊ ဗေတ်၊ စေပီဆံမိုင်း 15 မိုင်းဆန်း
များတင်ပီဆံသဂ်းသေ၊ ကမ်းဝါး “ကပ်လွှင်းရှမ်းထိုင်တေစားလိတ်ပန်းဖွမ်းလွှင်းစွင်၊ စမ်ကမ်း
ထမ်းဂုမ်းဆံ့၊ ပံးလိပ်သေ ကမ်းစားစံလံးလွှင်းသုက်၊ ယုင်းစွင်၊ စမ်ကမ်းပိုင်းဆံ့။ ကမ်းပီဆံလံး
ယပ်။” ဆံဆန်းယပ်။ ကိုင်ဆိုင်ဆံ့သေစလး ဆွမ်းသေကမ်းဝါး “ကမ်းထမ်းပမ်းဂုမ်း”
ဆန်း။ ပိုင်ဖွင်ရှင်းလံးလှိုင်၊ လံးပိုင်ဂေး ယင်းစပ်ပျားမီးဝံ့၊ နှိုးစွင်၊ တင်းရှမ်းပံးမိုင်းယူ၊ ယပ်၊ ဆံ
တဂ်းလံးမဂ်းမံပမ်းကမ်းရှင်၊ ယပ်။ ပိုင်ဖွင်ရှင်းလံးလှိုင်၊ လံးပိုင်စပ်ကမ်းဝါးဆံ့။ ကိုင်ဆိုင်ပုန်း
ပင်းမီးမိုဆံဂမ်ဆန်းသေစလး ဖွတ်ပီဆံမူ၊ ပီဆံမုဂ်၊ ပီဆံလုမ်း စပ်ပျားနှိုးပံးမိုင်းဆန်းဝံ့
ယပ်။

လုမ်းမီးဖွမ်းမိုဆံဂမ်စပ်ဂမ်းဖွင်းဆံ့။ ကင်းရှုရှုမံ၊ ဝမ်းမိမ်းပေးလသီ၊ လှိုင်ပွင်လှိုင်
ဆန်းသေ ယွမ်းလှိုင်ပွင်လှိုင်ဆံ့။ ကမ်းလိက်လံးစမ်းပုန်းလွှင်းရှမ်းဝမ်းစပ်ဆန်းလံးစလး
ဂမ်းဖွင်းထတံးသင်ဝါး တေကင်းများတုမ်၊ တိုင်၊ မိမ်းလွှင်းဆိုင်၊ ပိုင်း သုန်းလံးသုန်းပီဆံဂုမ်း

ဆန်း၊ ယပ်၊ ဆံ၊ လီ၊ ကမ်း၊ စေ၊ ဝံ၊ ယူ၊ ယပ်။ ပိုင်း၊ ဆန်း၊ စေ၊ တျ၊ ဂွေ့၊ ဝိထိုင်း၊ သိမ်း၊ ဝမ်း၊ လွင်း၊ ကမ်း၊
 ဇိုင်၊ ဝိုင်း၊ ကမ်း၊ လုံး၊ ဆံ၊ ထုဂ်၊ လီတိုင်း၊ စား၊ ပမ်း၊ ကျ၊ ဆျ၊ သူ၊ ဆံ၊ ရှိတ်၊ လုံး၊ လွင်း၊ ပွင့်၊ လိုင်း၊ ဆန်း၊ ယူ၊ ယပ်၊
 ဆံ၊ သေ - ကမ်း၊ ဗွင်း၊ ဆံ၊ မီး၊ လွင်း၊ ရွှေ၊ လုံး၊ ရွှေ၊ ပီ၊ ဆံ၊ တုဂ်၊ ယွမ်း၊ များ၊ ယူ၊ ယပ်။ ပေး၊ ပီ၊ ဆန်း၊ များ၊ လိုင်း၊ ကင်း၊
 မေ၊ ပီ၊ ရိုင်း၊ ကမ်း၊ တင်း၊ ကမ်း၊ ဝေး၊ “ ကျ၊ ဆျ၊ ဗွင်း၊ ဝမ်း၊ ဆံ၊ တေ၊ လုံး၊ လုဂ်၊ တီး၊ ရှမ်း၊ မိုင်း၊ များ ” ဆံ၊ ဆန်း၊
 သေ၊ စေ၊ မင်၊ ပွဂ်၊ ဆံ၊ ကင်း၊ ရိုင်း၊ ရိုင်း၊ လုံး၊ ဖြား၊ လုံး၊ ပိုင်၊ ကပ်၊ ကျ၊ ဆျ၊ ရီ၊ မ်၊ တူဂ်၊ ဆန်း၊ ယူ၊ ယပ်။ တီး၊ မှတ်၊
 စနေ၊ သီ၊ ကမ်း၊ ဝေး၊ ဆံ၊ ကပ်၊ လုံး၊ ဝမ်း၊ ယီ၊ ဆံ၊ ဂွေ့၊ ဝိ၊ ရှာ၊ ကမ်း၊ သေ၊ စေး၊ လိတ်၊ တင်း၊ စွင်း၊ စမ်း၊ ဆန်း၊ ယပ်။
 တမ်း၊ ဝင်း၊ ဝံ၊ ပမ်း၊ လွက်၊ လုံး၊ တျ၊ တေ၊ ဂွေ့၊ ဝိ၊ လွင်း၊ ပီ၊ ရိုင်း၊ ကမ်း၊ ဆန်း၊ ယူ၊ ယပ်။ လွင်း၊ ကမ်း၊ လွက်၊ လုံး၊
 ပိုင်၊ ကပ်၊ ပိုင်၊ ဗွင်း၊ ဝမ်း၊ တင်း၊ မီ၊ စပ်၊ ကမ်း၊ ပွဲ၊ စွင်း၊ ပမ်း၊ လုံး၊ ဆန်း၊ ကင်း၊ လုံး၊ ရှမ်း၊ မီး၊ ဆုံး၊ လုံး၊ ပိုင်
 တီ၊ မှတ်၊ စနေ၊ သီ၊ ဆန်း၊ ယူ။ ရွပ်၊ ဆန်း၊ စေ၊ လွင်း၊ စွင်း၊ စမ်း၊ ကင်း၊ မီး၊ များ၊ ဆုံး၊ မှု၊ ကုမ်း၊ ဖုင်း၊ ရှမ်း၊ ရှပ်၊
 ယွမ်း၊ ကုမ်း၊ မီး၊ ဖွမ်း၊ မိုင်း၊ ကမ်း၊ ဆန်း၊ ဝေး၊ ဆံ၊ ဂေး၊ ယင်း၊ မီး၊ ဝံ၊ လုံး၊ ပိုင်၊ တျ၊ တေ၊ စေး၊ လိတ်၊ ဆင်း၊ ဆန်း၊ ဝံ၊
 ယူ၊ စေ၊ ရှမ်း၊ ကမ်း၊ ဖွင်း၊ စေ၊ ကမ်း၊ ရှမ်း၊ ထိုင်၊ ဝေး၊ တေ၊ ကင်း၊ တမ်း၊ တိုင်း၊ မီ၊ ဆန်း၊ လုံး၊ ကပ်၊ ပိုင်၊ တီ၊ မှတ်၊
 စနေ၊ သီ၊ ဆန်း၊ ဆံ၊ သင်၊ ဆုံး၊ လုံး၊ ပိုင်၊ ပံ၊ မိုင်း၊ စေ၊ လုံး၊ ကပ်၊ ပိုင်၊ မီ၊ စပ်၊ လှုံ၊ သေ၊ မပ်၊ ဝေး၊ ကုမ်း၊ ကမ်း၊ မီး၊
 ဖွမ်း၊ မိုင်း၊ ကမ်း၊ စပ်၊ တန်း၊ တေ၊ ရိုဂ်၊ ရှမ်း၊ မီး၊ ကွမ်း၊ ဝံ၊ ယူ၊ ရှိတ်၊ ဆန်း၊ ယပ်။

ကုမ်း၊ ကမ်း၊ မီး၊ ဖွမ်း၊ မိုင်း၊ ကမ်း၊ စပ်၊ ကမ်း၊ ဝေး၊ ဆန်း၊ ပိုင်၊ လှုံ၊ ရှမ်း၊ ယိုင်း၊ ဝေး၊ ပီ၊ ဆန်း၊ ကုမ်း၊ ကိုင်း၊ ကိုင်
 ဆိုင်၊ ပံ၊ မေး၊ မီး၊ သေ၊ ဖွတ်၊ ရှိတ်၊ ဆန်း၊ ပီ၊ ဆန်း၊ ကုမ်း၊ များ၊ ဆန်း၊ ယပ်။ ကုမ်း၊ ကိုင်း၊ ကမ်း၊ ကိုင်၊ ဆိုင်၊ လွင်း၊ ပံ၊ ကမ်း၊
 ရှမ်း၊ မိုင်း၊ ဆင်း၊ ဖြား၊ ကပ်၊ ရိုင်း၊ လီ၊ ကိုင်း၊ ရိုင်း။ သီ၊ ဇိုင်၊ ဆိုင်၊ ဆင်း၊ သေ၊ ဖွတ်၊ ပီ၊ ဆန်း၊ ကုမ်း၊ ဝံ၊ ဆန်း၊
 ရှင်း၊ ရိုဂ်၊ ဝေး၊ “ ကုမ်း၊ ပီ၊ ရိုင်း၊ တီး၊ ပံ၊ ကမ်း၊ ရှမ်း ” (Social Cleavages) စပ်၊ ဆံ၊ ယူ၊ ယပ်။ လွင်း၊ ကုမ်း၊
 ကမ်း၊ မီး၊ ဖွမ်း၊ မိုင်း၊ ကမ်း၊ စပ်၊ ဆန်း၊ စေ၊ ကုမ်း၊ ပီ၊ ရိုင်း၊ တီး၊ ပံ၊ ကမ်း၊ ရှမ်း၊ စပ်၊ လုံး၊ စပ်၊ လိမ်၊ ပျား၊ ဆုံး၊
 ပံ၊ မိုင်း၊ များ၊ ဆန်း၊ ရှင်း၊ ရိုဂ်၊ ကိုင်း၊ ဝေး၊ “ ကုမ်း၊ ပီ၊ ရိုင်း၊ တီး၊ ပံ၊ မိုင်း ” (Political Cleavages) ဆံ
 ယူ၊ ယပ်။ ဆံ၊ ပီ၊ ဆန်း၊ ဖုင်း၊ လိမ်၊ ဖြား၊ ပံ၊ မိုင်း၊ ဖြား၊ ပံ၊ ကမ်း၊ ရှမ်း၊ စပ်၊ မေး၊ မံ၊ ဝံ၊ ပမ်း၊ ဆန်း၊ ယပ်။

လွင်း “ ကုမ်း၊ ကမ်း၊ တျ၊ လုံး၊ ပုန်း၊ သူ၊ ဆံ၊ တူဂ်၊ ဂပ် ” စပ်၊ လုံး၊ စပ်၊ ပျား၊ ဆုံး၊ စွင်း၊ ပံ၊ မိုင်း၊ ဆန်း၊
 လှုံ၊ ပွင့်၊ လိုင်း၊ ဆံ၊ လုံး၊ တမ်း၊ ဇိုင်၊ ဝေး၊ လှုံ၊ သီ၊ ကမ်း၊ သင်၊ ထုဂ်၊ တျ၊ ဖွမ်း၊ လီ၊ ပုန်း၊ ပင်း၊ မေး၊ မီး၊ စပ်
 ဆန်း၊ 3 သီ၊ ဆန်း၊ သံ၊ သေ၊ ရှင်း၊ ကံ၊ ဂပ်၊ ပမ်း၊ လုံး၊ ကမ်း၊ ရှာ၊ ယူ၊ ယပ်။ လုံး၊ ကမ်း၊ ဆန်း၊ ကပ်။ -

- (1) ရှိတ်၊ တီး၊ တေ၊ ဂပ်၊ သိုပ်၊ ကမ်း၊ တင်း၊ ထား၊ ဆန်း (ထု၊ ဆံ) ဖြား၊ လှုံ၊ ပွင့်၊ လိုင်း၊ ဝံ။
- (2) ရှိတ်၊ ရှမ်း၊ ဝမ်း၊ ဆိုင်၊ ကုမ်း၊ ဝေး၊ တီး၊ ပံ၊ မိုင်း၊ စပ်၊ ဝံ။
- (3) ရှိတ်၊ ရှမ်း၊ ဝမ်း၊ သီ၊ ဂွေ့၊ လှုံ၊ ကုမ်း၊ မိုင်း၊ စေ၊ ကပ်၊ လှုံ၊ ကုမ်း၊ မိုင်း၊ ဆန်း၊ သေ၊ လိပ်၊ လုံး၊ မေး၊ တီး၊
 တေ၊ ဝံ။

တီ၊ မူဝ်၊ စနေ၊ သီ၊ စလး၊ မူ၊ ကုမ်းဇုင်ဂုမ်းအမ်လံ

Democracy and Plural Society

ကုမ်းကမ်းမီးဗွမ်းမိုမ်ဂမ်စပ်တင်းအမ်အမ်။ စပ်ပုးလိမ်ကွမ်းဆွဲးစွင်၊ ကမ်းပံးမိုင်းစလး ဆွဲးမူ၊ ကုမ်းဇုင်ဂုမ်းရှပ်ဝံ။ အင်၊ လာတ်းစခမ်းပုးဆိုင်အမ်။ ယု၊ ယပ်။။ လွင်းစွင်၊ စမ်တင်းလူင် တင်းလံးဂေး၊ သိုပ်၊ လမ်းတမ်းပုတ်းဂမ်သေ ပေ၊ ပီဆမ်မီးမားယု၊ ရှိတ်းအမ်ယပ်။။ ဆွဲးလံးပိုင် ပံးမိုင်းတီ၊ မူဝ်၊ စနေ၊ သီ၊ အမ်။ တု၊ စကးလိတ်းလွင်းစွင်၊ စမ်လိုင်အမ်။ လံးရှိတ်းရှုလံးတင်းကမ် ဝုး “ဂွမ်း၊ သူပ်၊ လီ၊ ရေးသိုမ်တီ၊ မူဝ်၊ စနေ၊ သီ၊” (Consociational Democracy) ကမ်ပီဆမ်လံး လင်းတင်တူင်လံးဂင်ကွဲတင်းသီင်းအမ်။ ယု၊ ယပ်။။ လွှာလံးအမ်။ လမ်း-တီး၊ စကးဂင်မူ၊ ကုမ်း တင်းလံးအမ်။ စလးသင်၊ တီး၊ စကးဂင်ဂုမ်းလမ်းစိုင်းကမ်၊ မိုမ်ဂမ်စပ်အမ်။ စလးသင်၊ တီး၊ စကး ဂင်ဂုမ်းလမ်းယုမ်၊ ယမ်ရှိုင်းလီပီဂ်၊ ပိုင်းဂမ်အမ်။ စလးသင်၊ တီး၊ စကးဂင်ဂုမ်းလိုင်တင်းဂုမ်း၊ ရှပ်ထိုင်ပံးမိုင်းကမ်၊ မိုမ်ဂမ်စပ်အမ်။ စလးသင်၊ အင်၊ ရှိုပ်ဂုမ်းဗွမ်း၊ ပုးအမ် ကမ်၊ လံးဂျု၊ ပေ၊ ဂိမ် ဂုမ်းဗွမ်း၊ ပုးကေး၊ အမ်။ ဝံ၊ လံးစပ်၊ စိုင်စလး လွင်းပိုင်တမ်းတီးစိုက်၊ တွမ်းမမ်းသေ ယိပ်းတိုင်း လံး “ဂွမ်း၊ သူပ်၊ လီ၊ ရေးသိုမ်တီ၊ မူဝ်၊ စနေ၊ သီ၊” အမ်။ ယု၊ ယပ်။။

မိုင်းလိုင်ကမ်းပီဆမ်ဂုမ်းလမ်းစိုင်းကမ်၊ မိုမ်ဂမ်စပ်ယု၊ သပ်းဝံ၊ အမ်။ ကပ်လံးတီ၊ မူဝ်၊ စနေ၊ သီ၊ ယုင်းယုင်းကမ်ဝုး “ကပ်ဂင်ကွဲဂုမ်းဗွမ်း၊ ပုးအမ်ဗွမ်းငမ်းသေ ပု၊ လျးအပ်။ ထိုင်တီး ဆိုင်ဂင်ကွဲဂုမ်းဗွမ်း၊ ပုးကေး၊” အမ်အမ်။ သေ ကမ်းတေစကးလိတ်းလွင်းစွင်၊ စမ်ဂျု၊ ဆမ်။ ကမ်၊ ပံ၊ ဂုမ်၊ ထုမ်းထိုင်တီးလံးလူးဂွမ်း။ မမ်းတေဂျု၊ မိုမ်အင်၊ ရှိုတ်၊ လီင်၊ ကွက်၊ ထာတ်းကွဲလမ်းစိုင်း ပုမ်းလီဆမ် (Extreme Nationalism) အမ်။ သေ လိုမ်းလံးဝံးမား လင်းပီဆမ်စီဆမ်လိုင်တုမ်၊ တိုပ်။ စံမ်းလွင်းဗွမ်း၊ ရှိုမ်းလိုင်မိုင်းမားယု၊ ယပ်။။ ဆွဲးမိုင်းဗွမ်း၊ ရှိုမ်း “သူပ်၊ ပီယိတ်။” အမ်။ စပ်ကပ်လံး ပံးမိုင်း “စွမ်း၊ မိပ်၊ ဆိတ်။” အမ်။ ကမ်းစကးလိတ်းလွင်းစွင်၊ စမ်လမ်းစိုင်းစပ်အေးကမ်၊ လံး စလး ဝံးမားလမ်းစိုင်းလိုင်မီးထာတ်းကွဲလိုင်၊ စိုင်းပုမ်းလီဆမ်စပ်အမ်။ ကွင်၊ ပေ၊ စွမ်း၊ မိပ်၊ ဆိတ်။ စပ်ဂျု၊ ယပ်။။ ကမ်းမိုင်း “သူပ်၊ ပီယိတ်။” လံးတိုက်၊ ယံးဂျု၊ ဆမ်။ ကမ်၊ လိုင်ဝုးတီ၊ မူဝ်၊ စနေ၊ သီ၊ ကွင်၊ ပေ။ ပီဆမ်တင်းဂုမ်း၊ ရှပ်ထိုင်ပံးထာတ်းကွဲလမ်းစိုင်းအမ်။ ကွင်၊ ပေ၊ ဂျု၊ အမ်။ ယပ်။ - အမ်သေ ဗုးကွပ်၊ သွက်၊ ရှိမ်းရှုဂမ်းဗွမ်းစပ် ထတ်းသင်ဝံ၊ အင်၊ အမ်ယု၊ ယပ်။။

မိုင်း “သဝိတ်၊ လိုင်းလီဆမ်” အမ်။ ဂုမ်းလမ်းစိုင်းယု၊ 4 စိုင်းစပ်ဂုင်းကမ်၊ ဂုး မီး ဂုမ်းလမ်းစိုင်းကမ်၊ မိုမ်ဂမ်စပ် ယု၊ သပ်းဂုမ်းဂမ်ဝံ၊ ယပ်။။ မိုင်း “သဝိတ်၊ လိုင်းလီဆမ်” သမ်။ လံးရှပ်စပ်ယိပ်းတိုင်းလံး “စွမ်း၊ သူပ်၊ လီ၊ ရေးသိုမ်တီ၊ မူဝ်၊ စနေ၊ သီ၊” တိုက်းတေးလီငမ်း သေစလး စကးလိတ်းလံးလွင်းစွင်၊ စမ်လမ်းစိုင်းစပ်အမ်။ ယု၊ ယပ်။။ ဆွဲးမိုင်းယုးဂျပ်။ Europe စပ်အမ်။ ကေး ယိပ်းတိုင်းလံးစွမ်း၊ သူပ်၊ လီ၊ ရေးသိုမ်တီ၊ မူဝ်၊ စနေ၊ သီ၊ အမ်။ တိုက်းတေးလီငမ်းသေ ထိုင်းသိမ်းမိုင်းစပ်ဂိုမ်းစိုင်၊ ဝံ၊ လံးအမ်။ ယု၊ ယပ်။။

တီ,မုဝ်,စဂေ,သီ,စလးလွင်းအိုင်,ပိုင်းတီးစွာင်,ပံးမိုင်း
Democracy and Political Equality

ဆ်းလံးပိုင်ပံးမိုင်းတီ,မုဝ်,စဂေ,သီ,ဆ်. ဂူဆ်းဂူးဂေ,တေလံးမီးလွင်းအိုင်,ပိုင်းတီးစွာင်, ပံးမိုင်းဆ်းယူ,ယဝ်.။ “လွင်းအိုင်,ပိုင်းတီးစွာင်,ပံးမိုင်း” ကဆ်းဝုးဆ်းပီဆ်းဂိုဝ်? တေလံးကဝ် ကဆ်းလုံဆိုင်တူလ်းသေ သမ်.တေလံးဂိုဝ်တိုက်ဆိုင်တူလ်း? လင်းမီးစေးထမ်မားဆင်,ဆ် ယူ.။

ကဆ်းဗူးရှု.ရှမ်လူင်.လီဆ်,စဝ်ဗေ,ဝံ.တီးပွင်,ကဆ်းခံးမဆ်းဆ်း.လမ်း လွင်းအိုင်,ပိုင်း တီးစွာင်,ပံးမိုင်းကဆ်းဝုးဆ်. “ဂူဆ်းဂေ,မီးသုဆ်.တွတ်းစံးဂင်လုံဂူးဂေ,ဆ်. လံးတွတ်းစံးဂင် လုံဂေ,စံးပဆ်,ဂဆ်သေ စံးဂင်လုံဂူးစံးဆ်. ဆမ်.ဆ်းဂူးစဆ်းမဆ်းတေလံးအိုင်,ပိုင်း ကဆ်” ဝုးဆ်ယဝ်.။ ကမ်.လံးလီဂ်,စလေလဝ်းစိုဝ်း။ ယိုင်းလံး။ ဇာဆ်မီး။ လွင်းဂိုဝ်းလီ။ လွင်း ယုမ်,ယမ်ပံးမိုင်းလိုဝ်းဆ်.သင်သေယဝ်.စလး မိုဆ်ဆင်,ဝုးမား လွင်းဆမ်.ဆ်းဂူးစဆ်းစံးစမး တေလံးအိုင်,ပိုင်းဂူလ်းသေကမ်,ဂူး လွင်းယု,ရှ်းလံးမီးတင်းလွက်,ငိုတ်း တိုက်းတိုင်ယိုဝ်းလီဂ်း ကဆ် တီးတေတွတ်းစံးဂင်လုံဆမ်.ဆ်ဂေ။ ကမ်,မီးကမ်,ပီဆ်ယဝ်.။

မိုင်းဂမ်းဗွင်းဆ်. ဂူဆ်းမီးသုဆ်,တွတ်းစံးဂင်လုံဆင်,ဂဆ်ဂေ။ ကမ်,မီးသုဆ်,လံးစံးဂင် လုံဆမ်ကေ,တါဆ်,ဂဆ်။ လီဂ်,စလေထမ်းဂူဆ်း။ ဗူးဗွင်းငမ်းမိုင်း။ ဗူးမီးပဝု။ ဂူဆ်းမီး ဂူဆ်းဗေဆ်။ ဂူဆ်းထမ်းဂါဆ်းစုဆ်။ ဂူဆ်းဂိုတ်းဂါဆ်။ ဂူဆ်းဂိုတ်းရှ်းဆ်-လဂူ,ဆ်သေ ယိုဝ်းတိုဝ်း လံးကဆ်လီဂ်,စလေထမ်းဂူဆ်းသေ လံးတွတ်းစံးဂင်လုံဆမ်.ယဝ်.။ လံးဆမ်.လမ်းရှင်.ဝုး “လံးပိုင်တွတ်းစံးဂင်လုံဂူဆ်းဂိုင်း” (Weighted Voting System) ဆ်ယူ,ယဝ်.။ လံးပိုင်တွတ်း စံးစမးဂူဆ်းဂိုင်းဆ်. ကမ်,ပဆ်လွင်းအိုင်,ပိုင်းတီးစွာင်,ပံးမိုင်းဆ်းလံး။

ကဆ်းလါတ်းမားပုးဆိုင်ဆ်. ပီဆ်လွင်းအိုင်,ပိုင်းတု,ဂူဆ်းဂေ,လုံဂေ,ဆမ်.ယူ,ယဝ်.။ တု,ရှ်းလဝ်းစိုဝ်းဗွင်းဆ် မီးသုဆ်,ဂိုတ်းလံးအိုင်,ပိုင်းဂဆ်။ တု,ရှ်းသုဆ်,ဂိုတ်းလံးဗူးလံးဗူးယိုင်း အိုင်,ပိုင်းဂဆ်-လဂူ,လိုဝ်းဆ်.ဆမ်.သမ်. တေလံးတိုမ်;မံပိုင်တမ်းလွင်းစိုက်.တွတ်းမဆ်းပဆ် တီးဆ်းမူ,လုမ်းဗေဂူဆ်း ကဆ်းလဝ်းလုလ်းဂဆ်စဝ်ဆမ်. လွမ်းဆင်,ငဝ်းလံးကဆ်တေငမ်,မိမ်း လိုင်းမိုင်းဆမ်.ယူ,ယဝ်.။

လုဂ်.ကဝ်တီးလံးထိုင်ထွင်လွင်းအိုင်,ပိုင်း/ကမ်,အိုင်,ပိုင်းဆ်ဆမ်.သေ လွင်းရှင်.စမ်ပံးမိုင်း ဂမ်းဗွင်း လင်းပေ,ပီဆ်မားဂူးမိုဝ်.ဂူးဝဆ်းယူ,ယဝ်.။ ပေးပီဆ်သံင်ငဝ်းလံးဆင်,ရှိုဝ် လင်,ဝုး လံးမီးလွင်းအိုင်,ပိုင်းကဆ်းဝုးဆမ်. တု,တေလီ.လမ်းဆတ်တီးတီးတေးတေးဆ်. မီးလွင်း ယဝ်.ယူ.။ ဗူးလွင်,သွက်းရှ်းမီးပဝု,ဗွမ်,ပံးဂါဆ်ဂူဆ်း (Social Scientist) စဝ်ဝုးစတ.- “ဂိုဝ်,လုလ်းတင်းရှင်.စမ်တီးဆိုင်လွင်းအိုင်,ပိုင်းဂဆ်ဆမ်.ဆ်. သွက်းရှ်းလံးတင်းတု,တေ စကးလိတ်းပဆ် ရှ်းယဝ်.တွတ်းသုတ်းရှ်း,ဆမ်.ဆ်ဂေ။ တက်းတေကမ်,လင်းလံးရှမ်လံးထူပံး”

ဝါးဆံယဝ်။ ယွဆ်.ဝါး လွင်းဇိုင်.ပိုင်တီးစွာင်.ဂါဆ်မိုင်းကဆ်ဝါးဆံ. မဆ်းတိုဝ်းဂိပ်.ဂပ်းတီး တူဆ်းကွဲလံးတုမ်.ယွဆ်းရှပ်.စာမ်.ဆဆ်.သေ ကမ်.မိုဆ်ဆင်.လံးတူဂါးပံးဆပ်.ကဆ်ဝါး မိုဆ်ဂဆ် ဇိုင်.ဂဆ် တါဆ်.ဂဆ်ဆဆ်.ယဝ်။ “ဂူဆ်းရှပ်းဆံ. စတ.ဂူဂ်းဇှင်.စရှ.မုးဆင်.ဂဆ်သေ မီး လွင်းထင်.ရှင်းလွတ်းလိပ်းဂူးဂေ.ဝံ.ဆင်.ဂဆ်ဆဆ်.ယဝ်။ လွင်းတြးထုဂ်.မိဆ်းကဆ်ဆံ.လမ်း မီးတင်းရှင်.ဂါ.ဝံ.ဂဆ်သေ တွပ်.ထိုင်ဂေးကမ်.လံးဆဆ်.ယဝ်.” ဆ် ဇူးဂေ.တီမ်းစေးပိုဆ် ဗေပ်.လွင်းလွတ်းလိပ်းကမေ.ရိုဂဆ်, Thomas Jeyferson 1743-1826 တီမ်းမံဝံ.ဆင်.ဆံယဝ်။ တု.ဂူဆ်းရှပ်းဂူးဂေ.ဆ်. တေလံးမီးလွင်းရှင်.ရှပ်.(ကျ.မစာမ်.) လွင်းသုဆ်.ရှီတီးလံးဇိုင်.ပိုင် ဂဆ်ဆဆ်.ဂူရ်းစလး ပေးတေကပ်လံးပံးဆပ်.ဆဆ်.တမ်းသေ ကါဆ်းဇေ.ဂင်ဂင်းစိုင်းကွမ်း တင်းဆမ်တင်းကေ.မဆ်းဆဆ်.စတ. တိုဆ်းကမ်.လံးလူးလူး။ လံးပိုင်တီ.မူဝ်.စဂေ.သီ.ဆံ. လမ်း တေရှင်.ရှပ်.ဝံ.ပဆ်တု.လွင်းလံးဇိုင်.ပိုင်ဂဆ် တီးစွာင်.ပံးမိုင်းဆဆ်.ဂူရ်းယဝ်။ ပုဆ်း တု.ရှီတီးရှ်းလွင်းမာဂ်းမီးစလး စိုင်းလူပ်.ဂင်ကွဲဂူဆ်းရှပ်းတင်.ကိုင်.တင်.မိပ်းရှ်းတီမထုဆ်း (ကမ်. ဆဆ်) ရှ်းမီးလွင်းရှင်.ရှပ်.လံးဆဆ်. မဆ်းကမ်.လွ်းပုဆ်းဇွဆ်းပိုင်လူင်တီ.မူဝ်.စဂေ.သီ.ဆဆ်။ ပီဆ်ပုဆ်းဇွဆ်းမူ.လုမ်းဇုင်ဂူဆ်း ကိုင်.ရှမ်းရှမ်းပုးကွမ်း တီးကဆ်ယိပ်းတိုဝ်းတီ.မူဝ်.စဂေ.သီ. ဆဆ်.ယဝ်။ တီ.မူဝ်.စဂေ.သီ.ကဆ်ဝါးဆံ. မဆ်းပီဆ်လံးကပ်.ပိုင်.ဇှင်.ငမ်းဆဆ်.ဂူရ်း။ မဆ်းကမ်. လွ်းတင်းယိုဆ်းရှပ်. “တီ.ကပ်.ရီ” Theory တု.ရှ်းဂူဆ်းရှပ်းလံးမာဂ်းမီးစလး လံးပိုဆ်းယို.ဇိုင်.ပိုင် တါဆ်.ဂဆ်ဆဆ်။ (ပိုင်တီဂ်းမဆ်းလမ်း ကိုင်.မိုင်းကိုင်.ကဆ်ယိပ်းတိုဝ်းတီ.မူဝ်.စဂေ.သီ.ဂူဆ်းမိုင်း ဝံ.ယူ.ဆဆ်. ပုဆ်းတု.တေကျ.မစာမ်.စလးဇေ.ဆမ်.ဇေ.တူပ်ဆ် ရှ်းဂူဆ်းမိုင်းလံးမာဂ်းမီး လိပ်ဆ်ဇိုင်.ပိုင်ဂဆ်ဆဆ်.-စပ်လံးကပ်.တု.ကွမ်.မိပ်.မိတ်.စလး လံးပိုင်ပံးမိုင်း လံးပိုင်ပံး မာဂ်းမီး။ လံးပိုင်စွတ်.ဇွတ်းလုမ်းလူင်ပိုင် ကဆ်ကပ်.တု.ကွမ်.မိပ်.ဆီတီ.စတ.ငပ်း ပုဂ်းတင်.ဝံ. လိုဝ်းဆဆ်.သေစလး ရှီတီးသင်းစိုင်းပိုင်ဂူ.ဆဆ်.ယဝ်။)။

လံးဂျင်.တင်းဂမ်တီ.မူဝ်.စဂေ.သီ,
Democracy Ethic

“လံးပိုင်ကပ်.ပိုင်.ဇှင်.ငမ်းတီ.မူဝ်.စဂေ.သီ.ဆံ. ပီဆ်လံးလိတ်းသုတ်းပိုဆ်းယဝ်။ ရွပ်း သင်ဆ်ကိုင်-ရွပ်းဝါးလံးပိုင်ကပ်.ပိုင်.ဇှင်.ငမ်းတင်.ကဆ်ကိုဝ်းဆဆ်. ရံ.လိုဝ်သေလံးပိုင်ကပ်.ပိုင်. ဇှင်.ငမ်းတီ.မူဝ်.စဂေ.သီ.ဆဆ်.ယဝ်.” ဆံသေ ဂေ.ကဆ်ပီဆ်ကွမ်ဇှင်.မိုင်းလူင်ကွမ်တင်းသုတ်း မိုဝ်းပါဆ်မိုင်းကိဆ်းတီ.ယိုဝ်းစတ.လံးလွတ်းလိပ်းသပ်းစေ ကဆ်ရှင်.ကိုဝ်းဝါး “ဧဆ.ဂျီး” (Jawaharlal Nehru 1889-1964) ဆဆ်. ယမ်းလားတံးဆင်.ဆံယဝ်။ တေ.ထိုင်ရှမ်း.ဆံ.ဂေး ယွဆ်.ပိုင်.ရှပ်.စာမ်.ဝါး လံးပိုင်ကပ်.ပိုင်.တီ.မူဝ်.စဂေ.သီ.ဆံ. စိမ်.လိလိုဝ်လံးကပ်.ပိုင်.ဇှင်.ငမ်း တင်းလံးဆဆ်.ဆံစလး ကင်.ဝါး စတ်းကွဲတု.လိပ်းလံးယိုင်းထိုင်တီးတီ.မူဝ်.စဂေ.သီ.ဆဆ်.ယူ.

ဝါးကမ်းလိင်ဂုဏ်းလိုင် လှုပ်၊လုံးယူ၊အံ၊ဆွက်၊မူ၊လုမ်းဗုဒ္ဓင်ဂူမ်း (ကမ်းမီးစေးဂိမ်ဂိမ်၊ကမ်းဝံ.)
 ဆမ်း.ကပ်ယပ်။ ဂူမ်းရှမ်းဂေးလုံသေကမ်၊ဝါး မိုဝ်းယူ၊သပ်းဂိမ်သင်းဆုံးမူ၊ဗုဒ္ဓင်ဂူမ်းရှမ်းယူ၊ဆံ.
 သုမ်းလုံးသုမ်း၊ပီဆံးစလုံးပုမ်းဗွမ်း (Right and Obligation) သွင်ပိုင်ဆံ. လှုပ်၊မေ့လွမ်း၊ယမ်း
 မိုင်ရှာကမ်းသေ ယိပ်းလုံ.ပွဲ.ပျပ်.ဆမ်း.ယပ်။ ပေးရှိုတ်းဆမ်းကပ်၊စွပ်းငမ်၊မိမ်းသဗေလေးလုံး
 ကပ်.ပိုင်.တီ၊မူဝ်၊စရေသီ၊ဆမ်း.သေ ထုဂ်၊မိမ်းလုံးကျင်.တင်းဂမ်တီ၊မူဝ်၊စရေသီ၊ဆမ်း.ယပ်။
 ဂူမ်းရှမ်းဂေး.ဆံ. မီးလုံစွဲးတင်၊လတ်းဆေလွင်းဆမ်.လုံကပ်းဂပ်၊သေ စွဲးတုဂ်းယွမ်းစွဲးလုံး
 ရှိုတ်းလွမ်းဂျ၊ဆမ်း.ယူ.ယပ်။ ဂပ်းပမ်းမိုင်းတီ၊မူဝ်၊စရေသီ၊ဆံ. မီးဝံ.သုမ်း.တျ၊တင်၊လတ်းဆေ
 ဆမ်.လုံရှမ်းတီမိတီမိထူမ်းထူမ်းလုံးယူ။ ဂုဏ်းဂါး တျ၊ရှိုးဂူမ်းဂူးဂေး.လုံးရှိုတ်းလွမ်းဆင်၊ဂင်လုံ
 မမ်းမီးဆမ်း. ကမ်၊ပီဆံးလုံး။ ဂင်လုံဂူမ်းဆံ. ဝိဂ်၊ပိုင်းဂမ်လဲကမ်းလဲမိပ်းဝံ.စလေး ကပ်.လုံးကပ်
 ဂင်လုံဂူမ်းတင်းဆမ် ကမ်းဂူမ်းအံ၊ပျ၊ဆမ်ရှပ်.စမ်.ဆမ်း. ဝံ.ပီဆံးတျ၊ရှိုတ်းသင်းယပ်။ ပေးပီဆံ
 ဆမ်းမုး ဂင်လုံဂူမ်းအံ၊ပျ၊ကေး.ဆမ်း.သမ်.တေဂိုတ်းဝံ.ယူ။ ဂူမ်းအံ၊ပျ၊ကေး.စပ်ဆမ်း. ပိဂ်၊ဝါး
 ကမ်၊ငမ်၊မိမ်းဂင်လုံစပ်ဆံဂေး၊ တေးတေလုံးဂူမ်းရှမ်းရှိုတ်းသင်းလွမ်း။ ယိပ်းတိုပ်းလွမ်းဂင်လုံ
 ဂူမ်းပျ၊ဆမ်ဆမ်း.ယပ်။ ကမ်းဆံ.ဆံ. ပီဆံးပုမ်းဗွမ်းလှုပ်၊လုံးလွမ်းတီးဆုံးမူ၊လုမ်းဗုဒ္ဓင်ဂူမ်း
 ကမ်း “သဗေတီ၊ကူဝ်၊ဂျီ၊စေးဂိမ်ဂိမ်၊စွင်၊ပံးဂါးဂူမ်း” စွဲးပွင်၊ဝါးဆမ်း.ယပ်။

ဗွမ်းလှုပ်.လိမ်၊မီးပံးဂူမ်း.ရှမ်းထိုင်ပံးမိုင်းပမ်းပီမိုင်းရှပ်ပဂ်၊ 20 စပ်တိမ်းကွက်၊ဆေဝံ.
 ဝါး-လွင်းတုးလိလုံးပမ်စွင်.ယိပ်းတိုပ်းသုမ်း.လုံးသုမ်း.ပီဆံးလွတ်းလွတ်းလိပ်းလိပ်း ရှမ်းဗွင်
 မမ်းယူ၊ဆံဆံ. ပီဆံးတင်းလွတ်းလိပ်း ကမ်းမီးသဗေတီ၊မူဝ်၊စရေသီ၊ဆံ-ဝါးဆံ.ယပ်။ တင်းဂူမ်း.
 ခံးရှက်ကမ်းဆံ. လုံးရှမ်းဝါးပီဆံးလွင်းထိမ်ရှိုင်းပမ်း “လုံးကျင်.တင်းဂမ်တီ၊မူဝ်၊စရေသီ.”
 စလေး “သဗေတီ၊ကူဝ်၊ဂျီ၊စေးဂိမ်ဂိမ်၊စွင်၊ပံးဂါးဂူမ်း” ဆမ်း.ယူ.ယပ်။

ဂူမ်းဝါးကျင်.ဂမ်ရှိုတ်းလွမ်းလုံးကျင်.တင်းဂမ်တီ၊မူဝ်၊စရေသီ၊ ကမ်းဝါးကပ်ဂင်လုံ
 ဂူမ်းတင်းလုံးကပ်.ပိုင်.ဆံဆမ်း.သေ တေလုံးဝါး ပျ၊လေးဆပ်.ထိုင်တီးဂင်လုံဂူမ်းအံ၊ပျ၊ကေး.ဆမ်း.
 ယပ်.-ဆံစတ. ပံ.လုံးဝါးထိုက်လုံးဂူမ်း။ လွင်းကပ်ဂင်လုံဂူမ်းတင်းလုံးသေ ကပ်.ပိုင်.ဗွင်းငမ်း
 ဆမ်း. လင်းမေ့လုပ်းအံ၊ပံ.လူး “လွင်းဂူမ်းတင်းဆမ်စပ်လှုပ်လုံ.ဂိမ်ကျ၊ဆျ၊ရှိုင်းပွင်” Majority
 Tyranny သေဗွင်းငမ်းဆမ်း.ယပ်။ ဂိုင်.လိလုံးရှာလွက်လုံးကမ်းတေဝါးထိုက်လုံး လွင်းဝါးမီး
 တင်းပျ၊လေးဆပ်.ထိုင်တီးဆိုင်ဂင်လုံဂူမ်းပျ၊ကေး.စပ်ကမ်းမုး.ယူ.ဆံဆမ်း.လူးဂူမ်း.ယပ်။ တီးမူ၊
 လုမ်းဗုဒ္ဓင်ဂူမ်း ကမ်းပီဆံတီ၊မူဝ်၊စရေသီ၊ဂမ်းဗွင်းဆမ်း.စတ. လုံးရှမ်းစပ်စတ.ယိပ်းတိုပ်းရှိုတ်း
 သင်းလွက်လုံးဆမ်း.ယူ။ ပါးမိုင်းပီရှပ်ပဂ်၊ 19 ကမ်တေသုတ်းသိုင်းဆမ်း. လုံးရှမ်း “မိုင်း
 ယူကျပ်.” စပ်ဂမ်းဗွင်းယိပ်းတိုပ်းလုံးကမ်းဝါး “တီ၊မူဝ်၊စရေသီ၊ရှိုတ်းဆင်၊ဂင်လုံမီးဆမ်ကေး.”
 (Consensus Democracy) ကမ်းဝါးဆမ်း.သေ ပမ်းရှိုက်လုံဂူမ်းပျ၊ကေး.စပ် လုံးစပ်ပျ၊လွမ်း
 မိုင်းတေတမ်းဝါးစေးတီပတ်းဆမ်း.ယူ.ယပ်။ ရွပ်းဆမ်းစလေး ဂင်လုံအံ၊ပျ၊ကေး.စပ်ဆံ.
 လွမ်းဆင်.စပ်လုံးမီးဝံ.စိပ်းဂင်လုံဆမ်း. မီးသုမ်း.လုံးလုံ.တိုပ်းမိုင်းတေတမ်းဝါးလွင်းတိုပ်းတတ်း

ပေးလသီ, ဆဆမ်, မားယူ။ လံးဆမ်, လမ်း စိမ်းဂင်လုံဂူဆ်းအံ, ပုးကော, စပ်ဆမ်. ကမ်, လံးစာမ်, တင်း ပိုဆ်း, ပိတ်းဂျု, လုမ်းလုမ်းဆဆမ်, ယပ်။ ကဆမ်ထုက်, လီကပ်ဆိုင်ဂဆမ်သေလီပံး, ရှိမ်းလွမ်း “တီ, မှုပ်, စရေ, သီ, ရှိတ်းဆင်, ဂင်လုံမီးဆမ်ကော,” ဆဆမ်, မီးဝံ. “တီ, မှုပ်, စရေ, သီ, ကပ်ဂေး, ပေ, ဝုးလုမ်းလုမ်း” (Winner talks all) ဆမ်ဆမ်, ဝံ, ယူ, ယပ်။ ပိတ်းလံးကဆမ်ပိုဆ်း, ပိတ်းဂင်လုံဂူဆ်းပုးကော, ဆဆမ်, လုမ်း လုမ်းသေ ရှိတ်းဆင်, ဂင်လုံဂူဆ်းပုးဆမ်ဂျု, တိုက်, တိုက်ဆမ်, ယပ်။ ယွဆမ်, ပိုဝ်းဝုးဂမ်းဖွင်းသမ်, ထတ်းသင်ဝုး လံးတီ, မှုပ်, စရေ, သီ, ကဆမ်ဆမ်, ဆမ်. ပိတ်းဂူဆ်းတင်းလံးစပ်လုလံးကွေ, ဂိမ်ကျ, ဆူ, ဆဆမ်, ဝုးဆင်, ဆမ်, စလး တီ, မှုပ်, စရေ, သီ, ရှိတ်းဆင်, ဂင်လုံမီးဆမ်ကော, ဆဆမ်. လင်, လံးဖုတ်းပေး, ယိပ်းတိုင်းမားယပ်, - ဆမ်ယူ, ယပ်။

ဆင်, ရှိတ်းဂင်လုံဂူဆ်းအံ, ပုးကော, စပ်ဆမ်. ပေးလံးစပ်းပုးလွမ်းတီးလုံဂ်, လမ်း, စိုက်, တွမ်း မိုဆ်းဆင်, တီးတေတမ်းဝင်းစေးတီပံးတတ်းဆဆမ်, လံးဆမ်, စလး လင်, လံးလွမ်း, သွက်, ရှုရှုဆမ်လံး “စွဆမ်, သူပ်, လီ, ရေးသျှိမ်းတီ, မှုပ်, စရေ, သီ,” ဆဆမ်, မားယူ, ယပ်။ တီ, မှုပ်, စရေ, သီ, ရှိတ်းဆင်, ဂင်လုံ မီးဆမ်ကော, ဆဆမ်, စလး “စွဆမ်, သူပ်, လီ, ရေးသျှိမ်းတီ, မှုပ်, စရေ, သီ,” ဆမ်. မီးတင်းဂပ်းဂံ, ဂမ် ဝံ, သေ ပိတ်းကဆမ်ဆမ်, ဆမ်, စလးလွင်းဝုး ဆပ်, ထိုင်တီးဆိုင်ဂင်လုံဂူဆ်းပုးကော, စပ်ဆမ်, ယပ်။

တီ, မှုပ်, စရေ, သီ, ကဆမ်ဝုးဆမ်. ကပ်လံးစမ်းယိမ်ဆမ်, လိတ်းတင်းစွင်, စမ်စပ်ဆမ်. ရှိတ်း ပိတ်းစပ်းစာမ်, ပိုဆ်း, သေ ယိုင်လေးထိုင်တီးပံးမိုင်းစလး ပံးတိတ်းတေး, ဂံ, သိုပ်, ဂူဆ်းရှမ်း ကဆမ်မီး လွင်းတင်းမားဆမ်, မိမ်းအိုင်, ပိတ်းဂမ်ဆမ်, ယူ, ယပ်။ ဂင်လုံဂူဆ်းအံ, ပုးကော, စပ် လံးစာမ်, တင်း ပိုဆ်း, ပိတ်းဝံ, လုမ်းဂိပ်, လုမ်းဂမ်းဂေး ကမ်, ရှိတ်း, ထိုက်, လုတ်းရှမ်း တု, လွမ်းလံးပိုင်တီ, မှုပ်, စရေ, သီ, ဆဆမ်, ဆင်, ဂပ်,။ လံးကဆမ်တေပိုဆ်း, ပိတ်းဂင်လုံဂူဆ်းအံ, ပုးကော, စပ်တေး, လုတ်းတေး, ပါဆမ်ဆမ်. ဂေး ကမ်, လီပိတ်း။ လင်, ဝုး တီ, မှုပ်, စရေ, သီ, ရှိတ်းဆင်, ဂင်လုံမီးဆမ်ကော, စလး စွဆမ်, သူပ်, လီ, ရေးသျှိမ်းတီ, မှုပ်, စရေ, သီ, စပ်ဆမ်. ပိတ်းသားဂံ, သေ, တီးယိပ်းတီး, ရှိမ်းယိပ်းတိုင်းမားယပ်, ဆဆမ်, ယပ်။ တီးမှုပ်, စရေ, သီ, ဆမ်, မီး “လံးတင်း” စလး “ငိုဆ်းငို” ကဆမ်ကပ်လံးစမ်းယိမ်သေ ရှိတ်းရှုလွင်းစားစံဆမ်, ယူ, ဆဆမ်, စလး တက်တေလင်းသွက်, ရှုရှုထိုင်, ကွက်, ရှုဆမ်မိမ်းလံးဂျင်, တင်း ဂမ်တီ, မှုပ်, စရေ, သီ, ကဆမ်တိုင်းမီးကြားမားဆမ်, မိမ်းအိုင်, ပိတ်းဆမ်, ယူ, ယပ်။

သဗ္ဗေလွင်းတင်, စိင်, စတ်းစိုဆ်းအံ, ပံးမိုင်းစလး လံးကျင်, တင်းဂမ်တီ, မှုပ်, စရေ, သီ, Political Opposition with Democratic Ethic

လံးပိုင်ကုပ်, ပိုင်, တီ, မှုပ်, စရေ, သီ, ဆမ်. ပိတ်းလံးပိုင်ဂူဆ်းပိုင်းတင်းလံး ပိတ်းလပ်, ပိုင်, ကျ, ဆူ, ဖွင်းငမ်းဆမ်, ယပ်။ တု, ရှိတ်းဂူဆ်းဂေး, လီပ် ကမ်, ဆမ် ဂူဆ်းလုမ်းယွပ်းကွမ်, ကဆမ်ဆိုင် လံးသုမ်, ငမ်းလိက်ပံးကုပ်, ပိုင်, ဖွင်းငမ်းဆမ်. လံးပိုင်တီ, မှုပ်, စရေ, သီ, ဆမ်. ကမ်, ပမ်စွင်, ပိတ်းလံး။ ပုဆ်းတု, တေကုပ်, ပိုင်, ဖွင်းငမ်းဖုတ်းဂူဆ်းရှမ်းဆမ်. ကျ, ဆူ, ကုပ်, ပိုင်, ဖွင်းငမ်းဆမ်. တေလံးလိက်,

စပေစေအေးကွတ်,ဝံ.ဆိုးမူ,လုမ်းပင်ဂူဆီးဆေခ်.ယူ.ယပ်။ ပေးအဆင်ကင်,ပီဆဲလံးပိုင်ကုပ်,ပိုင်,တီ,မူပ်, စဂေ့.သီ,ဆဲယပ်။ ဆဲ.ပီဆဲလွင်းလီဂ်,စပေကျ,ဆူ,ဝံ.ကွမ်းလံးပိုင်ကုပ်,ပိုင်,တီ,မူပ်,စဂေ့.သီ,ဆဲ. ယပ်။ လုဂ်.တီးလံးလီဂ်,စပေဝေ.ကျ,ဆူ,ဆိုးဂူဆီးမိုင်းဆေခ်.သေ လိုဆီးလံးဝံးမား လံးယိပ်းကွံ. လံးလီဂ်,စပေဝေ.ဆိုးလုမ်းဗေံ,ပု,တီ,ပံးမိုင်းစပ်ဆေခ်.ယပ်။ ကဆဲဝား ပု,တီ,လံးပီဆဲလူင်ပွင်ကိုင်း ဗွင်းငမ်းမိုင်း (Governing Party) ပု,တီ,ယူ,ဗေံ,စတီးခိုဆီး (Opposition Party) ဆဲသေ စပ်းပုး မီးဝံ.ဆိုးလုတ်,တေ့,ပု,လီမဆဲ,ဆေခ်.ဆဲ. ပီဆဲကဆဲလီ.စဆေဝံ.ဝား လီဂ်,စပေကျ,ဆူ,ဗွင်းငမ်းဝံ. ဆေခ်.ယူ,ယပ်။ ဆဲ.ပီဆဲလံးပိုင်တီ,မူပ်,စဂေ့.သီ,တင်တူပ် ကဆဲဂိုဝ်းဂိုင်းဝံ.ဆိုးမိုင်းလုမ်းဗျာ,၅ဝ်း ပါဆဲယမ်းလီဝံ.ဆဲ.ယပ်။ ပိုဝ်းဆေခ်.စလး မိုင်းကိုင်းယိပ်းတိုင်းတီ,မူပ်,စဂေ့.သီ,စပ်ဆဲ. ကင်,လံး စူင်သင်းဂိုတ်းဝံ.လံးပံးမိုင်း ကဆဲလီဂ်,စပေကျ,ဆူ,ဝံ. ဆိုးစဂးလုမ်းဗေံ,ပု,တီ,ကဆဲလံးပီဆဲ လူင်ပွင်ကိုင်းဗွင်းငမ်းစလး လုမ်းပု,တီ,ယူ,ဗေံ,စတီးခိုဆီးစပ်ဝံ.ဂိုတ်းဆေခ်.ယပ်။

ပီင်,သေမိုင်းကပ်းကျ,ဆူ,ဂိုမ်တူပ်စပ်ဆေခ်. မီးပု,တီ,လံးပီဆဲလူင်ပွင်ကိုင်းဗွင်းငမ်းစလး ပု,တီ,ဗေံ,စတီးခိုဆီးစပ်ဝံ.ယူ,ယပ်။ လုမ်းစတီးခိုဆီးဂံ.ကင်းမီးတင်းဆေခ်လူင်ယူ,ယပ်။ ဆိုးစွင်, လံးပိုင်ကုပ်,ပိုင်,တီ,မူပ်,စဂေ့.သီ,ဆဲ. လွင်းစတီးခိုဆီးဆဲ. လီလံးပီဆဲဆင်,၅၀လံးတင်းတင်,ကဆဲ သေ စဂးစံဆေ့ကုတ်း (Alternative Solution) ဆေခ်.ယူ,ယပ်။ ကဆဲစွဲးဝားစတ. မိုခ်ဆင်,ဝား ပု,တီ,ပီဆဲလူင်ပွင်ကိုင်းဆဲ. ဂိုတ်းဗေံတီးယပ်.ဆဲသေစလး ပေးတေထတ်းသင်စတီးခိုဆီးကိုင် တေလံးမီးလံးတင်းကဆဲထင်,ဝားတေမာဆဲ,မိဆဲးဆေခ်.သေ လံးတင်,စဆေလုမ်းဆေခ်.ယပ်။ သင် ကိုပ်,ဝား ကမ်,လီ.ကမ်,စဆေလံးတင်းတင်,ကဆဲဆင်,ဆေခ်သေ တွပ်,ထိုင်စတီးခိုဆီးဆဲကိုင် မဆဲးကမ်,မိဆဲးလံးစတီးခိုဆီး ကမ်,မိဆဲးဝွင်,တီ,မူပ်,စဂေ့.သီ,ဆေခ်.ယပ်။ လွင်းတွပ်,ထိုင်စတီး ခိုဆီး ကပ်ပုးလံးတင်းတင်,ကဆဲလီ.စဆေပုးလုမ်းဆေခ်.ဂွမ်, ကင်,မိဆဲးဝွင်,သေ မားပီဆဲကဆဲ ဂမ်.ဂိုမ် ဂွံးလံးပံးမိုင်းတီ,မူပ်,စဂေ့.သီ,ပိုင်,ဂိုမ်ဆေခ်.လံးယပ်။ ပေးကမ်,ဆေခ်.စတ. ဆိုးစဂး ပု,တီ,ကဆဲလံးပီဆဲလူင်ပွင်ကိုင်းစလး ပု,တီ,ယူ,ဗေံ,စတီးခိုဆီးစပ် ကင်းဂံ.ပေး,ပီဆဲလွင်းလံး ပံးမိုင်းတင်းတိုက် (Political Deadlock) ဆေခ်.သေ မိုခ်ကဆဲတင်းဂိုတ်း၅၀လံးကပ်းကျ,ဆူ, ဂိုမ်တူပ်စပ်ဆေခ်.ဂူဂ်း။ မိပ်းကပ်းကျ,ဆူ,ဂိုမ်တူပ်စပ်ဆဲ. ပွဲ.ဦးဦးပိုဆီးယူပ်းယွမ်းဆင်,ဆေခ်ဝံ.ယူ, တား,သေ,ဆေခ်.ယပ်။

ပာဆဲမိုပ်းပံ,ထိုင်သိုက်ဂမ်,ဗေ့. (လုမ်းဗျာ.) ဝွက်းသွင် မိဆဲးမိုပ်း (AD-1918-1933) ဆီးဆေခ်. မိုပ်းဂိုပ်,မဆီ. (မိုပ်းဆဲ.ပီဆဲ Federal Republic of Germany) ဆဲ. ယမ်းပီဆဲ မိုင်း “ ကွမ်ကိုင်းဝံ,မု.) Weimar Republic ဆဲယူ,ယပ်။ မိုပ်းပာဆဲဆေခ်. ယွမ်.ဝားစပ်ကမ်,လုမ်း လံးတပ်,စိုင်,စတီးခိုဆီးကဆဲမိဆဲးဝွင်, ကဆဲကပ်လံးတင်းတင်,ကဆဲလီ.ကမ်,စဆေပုးလုမ်းဝံ. ဆေခ်.စလး မိုခ်တင်းဂျု,လံးဂမ်.ဂိုမ်ပာဆဲဂိုင်းကပ်းကျ,ဆူ,ဂိုမ်တူပ် “ ဂိုတ်.တလိုင်, ” ဗေုတ်းပေး မားဆေခ်.ယပ်။ ပာဆဲမိုပ်းလီဝံ.ဆဲ. မိုပ်းဗွင်းဗြိတ်.တစဂ့,ဂိုပ်,မဆီ, (Federal Republic of Germany) ယိပ်းတိုင်းလံးပိုင်ပံးမိုင်း ပု,လီ,မဆဲ,တီ,မူပ်,စဂေ့.သီ, (Parliamentary Democracy)

ဝံ့.စလး လွင်ပွင်ကိုင်းစဝ် ကောင်းလံးစမ်း,တင်းလွင်းစတီးစိုမ်းဆမ်း.ရှူးစားယမ်းဝံ့.ယဝ်.။ ဆင်,ရှိုဝ် ပေးတေစဝးလံးလွင်းယူဝ်းယွမ်းလံးစတီးစိုမ်းဆမ်း. ဆွဲပိုင်မီးစွတ်,ဖွတ်;ဝါမ်းမိုင်း (Constitution) စဝ်ဆမ်း. ပွင်တမ်းတွမ်းမံဝံ့.ကမ်းဆိုင်ယူ,။ တွမ်းမံ (Section) ဆမ်း.ဝးဝံ့.ဆံ့. မိုင်းပံ့,ပုတ်လွင်းလွမ်းဖွင်းမိုင်းလွင် (Prime Minister) စလးလွင်ပွင်ကိုင်းဆမ်း. လုမ်းယူ,ဖေံ,စတီး စိုမ်းစဝ်ဆံ့. တေလံးလှိုက်;တင်,စဆပးဝံ့.လွမ်းဖွင်းမိုင်းလွင်စလး လွင်ပွင်ကိုင်းကမ်းစဝ်ဂမ်.ထီမ် ဝံ့.ဆမ်း.ဝးဆံ့.ယဝ်.။ ပေးကမ်း,လှိုက်;တင်,ပမ်းဝံ့.လံးဆင်,ဆမ်းဆိုင် ကမ်းမီးစတင်.ပုတ်လွင်း လွမ်းဖွင်းမိုင်းလွင်စလး လွင်ပွင်ကိုင်းကမ်းတိုက်.ထီဝ်းမိုင်းဝံ့.ဆမ်း.လံးလွမ်း.။ လွက်လံးရှိုတ်း သင်းဆံ့.ကမ်း ပီဆံ (Constructive Non-confidence) (အပြုသဘောအယုံအကြည်မရှိအဆို) လံးတဝ်.စိင်,စတီးစိုမ်းလွင်းလီဆံ့.ယဝ်.။ လံးကိုဝ်.ဆံ ကင်,ပီဆံလံးစတီးစိုမ်းလွင်းကမ်း ပံးမိုင်း ကမ်းမီးတင်းယိုင်းကမ်းလီဆံ့.သေ ပးသဖေးတၢ၊မုဆံ့.စမပီဆံလွင်းလီဆံ့.ယဝ်.။

ပေးဝးတေယိုင်းကမ်းပုတ်တင်းလံးပိုင်တီ,မှုဝ်,စရေ့သီ,ယဝ်.ဆံ့ကိုင် ယင်းလွင်.လံး ဖေးဆံ့,သင်းဝံ့.ပမ်း လံးပိုင်ကမ်းလုမ်းယူ,ဖေံ,စတီးစိုမ်းစဝ်ဆံ့.လံးမီးရှိုင်းသေ လုက်မမ်းရှိုင်း,ကိုမ်း လံးလွမ်းဆွဲ;စတင်,ပက်ပိုင်ဆမ်း.ယူ,ယဝ်.။ ဝံ့.ရှူးလုမ်းစတီးစိုမ်းစဝ်လံးမီးဝံ့.ဆမ်း. မိုဆံဆင်,ပမ်းစဝ် ၅၁ဝ်.ထမ်းဝံ့.ပုမ်းဖွမ်းလွင် တၢ၊တေဂုမ်းထိုင်းလွင်ပွင်ကိုင်း ကမ်းလံးဖွင်းဝမ်းမိုင်း ယၢ,ရှူးလံး ပီဆံဂျၢ,လွင်ပွင်ကိုင်းကပ်;ကျၢ,ဆၢ,ဂီမ်တူဝ်ဆမ်း.ယဝ်.။ ပီဆံပိုင်ဖွင်ရှင်းလံးကပ်;စဆကျၢ,ဆၢ, ဖွင်းဝမ်းမိုင်းဝံ့.ဆမ်း.လွမ်း.ယဝ်.။ လုဝ်,လံးဖွင်.သတိဆမ်း.စတေ. မူ,လုမ်းဖေံ,စတီးစိုမ်းစဝ် ဆံ့. တေလံးကပ်လွင်လီ (ကမ်းဆမ်း) လီ.ကမ်းစဆပးလံးတင်းတင်,ကမ်းဆမ်း.သေ တွပ်,ထိုင် စတီးစိုမ်းဂျၢ,ဆမ်း.ယဝ်.။

လုမ်းယူ,ဖေံ,စတီးစိုမ်းစဝ်ဖေံ,ပးဆမ်း. ရှိုတ်းသင်းယိုင်းလူး တၢ၊တေလံးရှိုင်းပွင် ကျၢ,ဆၢ,ဆမ်း.ယဝ်.။ ကမ်းလုမ်းယူ,ဖေံ,စတီးစိုမ်းဆင်,ဂမ်း လုဝ်,လံးလွင်.လီင်းတီးကမ်းပံး မိုင်းဝံ့.ဆမ်း. ကမ်း,ထုက်,လီပီဆံကျၢ,စတီးစိုမ်းဆမ်း.ကမ်းလီဝ်ဂုလုမ်း.။ ဝံးသေစဝ်စွမ်းစတီးပုတ် လွင်းပီတ်းလွင်ပွင်ကိုင်းယဝ်.သေ ပေးစဝ်လံးစိုမ်းပီဆံလွင်ပွင်ကိုင်းမးစိုမ်းဆံ့ကိုင် စဝ်တေရှုမ်း ကမ်းရှိုတ်းသင်းသင်လံးလံးဆံ့. ထုက်,လံးလွင်.လီင်းလံးလွင်ကမ်းဝံ့.ယူ,ယဝ်.။ ပေးကမ်း,ဆမ်းစတေ. စဝ်လံးပီဆံလွင်ပွင်ကိုင်းမးကျေး ကမ်း,ရှိုင်း,ကိုမ်းလံးစားရှိုင်း လွင်းစွင်.စမ်သုက်.သက်.လံးကိုဝ်.လံးမိဝ်း ကျေး တေလံးရှုပ်.ထုပ်းလုးယဝ်.- ကမ်းဝးဆမ်း. ပေးတုလုးစိုမ်းဝိုမ်းဝမ်းလင်မိုင်းလုမ်းဖျၢ. ငှပ်းဆံ့. တေလံးရှုမ်းကမ်း,ရှင်း.ယဝ်.။ ပိုဝ်းဆမ်းစလး ဆင်,ရှိုဝ်လံးပိုင်ကျပ်.ပိုင်,တီ,မှုဝ်,စရေ့သီ, တေမိုင်း,ကိုမ်းစလး ရှူးပေးပီဆံကမ်းဂမ်.ဂီမ်လံးဆံ့. ကပ်လွင်းလီသေစတီးစိုမ်း (ကမ်း,ဆမ်း) လီ.ကမ်းစဆလံးတင်းတင်,ကမ်းပးလွမ်းသေစတီးစိုမ်းဆံ့. ပီဆံလံးကျင်.တင်းဂမ်တီ,မှုဝ်, စရေ့သီ,မးကမ်းဆိုင်ယူ,ယဝ်.။

ဂမ်သွင်
 လူင်ပွင်လိုင်ဂုမ်းခိုင်း
 ကာခမ်ဂုမ်းခိုင်းပီခမ်လဝ်းဗွင်းဝမ်းတၢ၊ ဂုမ်းခိုင်းတၢင်းလံာ်
Government of, by, for the People

“လူင်ပွင်လိုင်ဂုမ်းခိုင်း၊ တေလံးပီခမ်လူင်ပွင်လိုင်ဂုမ်းခိုင်းပီခမ်လဝ်းဗွင်းဝမ်းတၢ၊ ဂုမ်းခိုင်းစဝ်ဆမ်.ကိုင်” ဆံ ကွမ်လိုင်ဂုမ်းခိုင်းကမေ.ရိုဂမ်, ကီ, ဟု, နှိမ်, လိမ်းစုမ်း (Abraham Lincoln, AD 1809-1856) ယမ်းမွက်, လၢတံးဆွဲးစေးပွင်ဂုမ်းခိုင်းပီ AD-1863 ဆံဆမ်.ဆင်, ဆံယဝ်.။ စေးဆံ.ဆံ. ပီခမ်ဆင်, သဗေဇာတီ, မှတ်စု, စာပေ, သီ, ကမ်လၢ.စတ, ဂုမ်းခိုင်းမုးဆွဲးပၢဆံခိုင်းဂရိုက်, စဝ်လိုင်ဆမ်.ယဝ်.။ စေးဆံတၢင်း ကမ်လွမ်လိုင် “လိမ်းစုမ်း” လီ.လမ်းဆမ်ဆမ်. ပေးလီက်, စတေတုဏ်းလိုင် မီးဝံ.သမ်တွမ်းယူ, ယဝ်.။ လူင်ပွင်လိုင်ဂုမ်းခိုင်း (Government of the People)၊ ဂုမ်းခိုင်းပီခမ်လဝ်းဗွင်းဝမ်း (Government by the People)၊ ဗွင်းဝမ်းတၢ၊ ဂုမ်းခိုင်း (Government for the People) ဆံယူ, ယဝ်.။

ကာခမ် “လူင်ပွင်လိုင်ဂုမ်းခိုင်းပီခမ်လဝ်းဗွင်းဝမ်း” ဆံဆမ်. တမ်တုင်ဂုမ်းခိုင်းစဝ်စဝ်ပုးလွမ်းစလးသင် ကမ်ဗုဒ္ဓဘိဝံးတၢင်တုင်စဝ်ပုးလွမ်းစလးသင် လံးစဝ်ပုးမီးဝံ.တီးကုင်.ပိုင်, ဗွင်းဝမ်းဆမ်.ယူ, ယဝ်.။ ပမ်ဂုမ်းခိုင်းစဝ်လံးတုင်.ဆိုင် ပုးဆွဲးစွာင်, ကမ်ပံးခိုင်းလွတ်းလွတ်းလိပ်းလိပ်းဆမ်.ယူ, ယဝ်.။ ဂုမ်းခိုင်းစဝ်ဝံ.ဗုဒ္ဓဘိဝံးတၢင်တုင်သေ စဝ်ပုးစွတ်, ဗွင်းဝမ်းခိုင်းခိုင်းလွမ်းတီးလိုင်ပွင်လိုင်ဝံ.ဆမ်.စလး မိမ်းခိုင်းဗုဒ္ဓဘိဝံးတၢင်တုင်စဝ်စွင်လိုင်လိမ်းပီတံးဂၢင်လိုင်ဂုမ်းခိုင်းဂျာ.ဆမ်. လူင်ပွင်လိုင်ဆံ. လၢင်းပီခမ်မုးလဝ်းကျာ.ဆု, ကမ်တုင်ဆမ်.ယဝ်.။ ပိုင်းဆမ်.စလး တၢ၊ ဂုမ်းခိုင်းတၢင်းလံာ်စဝ်ယိပ်းဂမ်လံးဆမ်. ဂုမ်းခိုင်းလိုင်ဂုမ်းခိုင်းစဝ် လံးဂျာ.ရှုမ်, ဝမ်းဝံ.ဆွဲးလုမ်းလူင်ပွင်လိုင်လံးဆမ်.ဆံ. ပီခမ်လွင်းတၢင်းကမ်စိုက်.စမ်, လမ်, လွင်း ကမ်, မီးကမ်, ပီခမ်ဆမ်.ယဝ်.။

သုဆံ, လံးသုဆံ, ပီခမ်ဂုမ်းခိုင်းလံးစဝ်ပုးဆွဲးကမ်ပံးခိုင်း
Political Participation Right

တၢ၊ ဂုမ်းခိုင်းတီ, မှတ်စု, စာပေ, သီ, မိုမ်းသၢင်.လမ်.သုင်မုးလံးဆမ်. ပမ်ဂုမ်းခိုင်းမီးသုဆံ, လံးသုဆံ, ပီခမ် စဝ်ပုးလွမ်းစလးဆွဲးပံးခိုင်းဆံ ပီခမ်တီးလမ်, လွင်းသုတီးယဝ်.။ တၢ၊ ဂုမ်းခိုင်းမုးပမ်းပမ်းဗွင်းလီဂုမ်းခိုင်းဆမ်. လုင်, ပမ်ဂုမ်းခိုင်းစဝ်စွတ်, ဗွင်းဝမ်းခိုင်းလူင်ပွင်လိုင်ဆင်, ကၢင်လိုင်စဝ်ဆမ်.ယဝ်.။ ဆွဲးခိုင်းလုမ်းဗျာ.ဆွဲးဝမ်းခိုင်းဆံ.ဆံ. လွက်းလံးပိုင်ဗုဒ္ဓဘိဝံး ကမ်ဂုမ်းခိုင်းလံးစွမ်းပုးဆွဲးပံးခိုင်းဆံ. မိုမ်းဂမ်ဆိုင်, ဗီတီ.တၢင်းသီင်းကမ်, လွဲး။ ပီဂုမ်းခိုင်းဂမ်ဝံ.ယူ.။

ဂပ်းပာမ်ပီမိုင်းဂွပ်ပာ်, 20 ဆံ. မိုင်းဂူးမိုင်းစပ်ပိုတ်, ဗုရုတ်, လံးတောင်းပမ် တျ, နှ်းဂူးမိုင်း
 မိုင်းလံးစပ်ပျးဆွဲးပံးမိုင်းဆမ်. ဝံ. ယူ, ယပ်.။ ဂူးလ်းဆျ, မိုင်းဂမ်းဗွင်းဆံ. ပမ်နှ်းဂူးမိုင်းမိုင်းလံးစပ်ပျး
 ဆွဲးပံးမိုင်းဆမ်. ယူ, ဆံဂေးကမ်, ဂျ, ဂူးမိုင်း, ငမ်းဆိုင်လူင်ပွင်ကိုင်းလံး။ ပေးပီဆမ်ဆမ်ကိုင် တီ, မှုပ်, စဂေ, သီ,
 ကမ်တုးဆမ်. ဂေး ကမ်, မီးတီးပွင်, သင်ယပ်.။ ပေးတုးသုမ်, ဂူးမိုင်းမိုင်း ကမ်လံးစပ်ပျးဆွဲးဂမ်
 ပံးမိုင်းကမ်. သုင်ဂွမ်, တီ, မှုပ်, စဂေ, သီ, ကင်, တေကမ်. သုင်စိုမ်းကွမ်းယပ်.။ လွင်းလံးပမ်ဂူးမိုင်း
 မိုင်းစပ်ပျးဆမ်. မမ်းပီဆမ်ကမ်တိုမ်းကိုင်းကွမ်းကွမ်းလံးပိုင်တီ, မှုပ်, စဂေ, သီ, မျးဆမ်. ယပ်.။
 လွင်းကမ်တုးပမ်ဂူးမိုင်းစပ်လံးစပ်ပျးဆွဲးပံးမိုင်းဆမ်. လိုက်ဂီပ်း တျ, ဗွတ်, ဗွတ်လူင်ပွင်ကိုင်းဆမ်. စလးသင်
 ကမ်, ဆမ် စပ်လံးကပ်ဗုးဂေးမီးဆမ်. ဂတ်. ကိုင်, ထိုက်; ဆမ်. တာင်, စိုမ်းဗွတ်; ပီဆမ်လူင်ပွင်ကိုင်း
 ဆမ်. ဆံ. ပီဆမ်လွင်းကမ်တုး ဂူးမိုင်းစပ်လံးစပ်ပျးဆွဲးပံးမိုင်းဆမ်. ယပ်.။ လံးဆမ်. တေလံးတုး
 ဂူးမိုင်းမိုင်းစပ် လံးစပ်ပျးတီမီထုမ်းယပ်. ၄၂- ဆံဂေး ပံ, ထိုက်; တုးလူးဂွမ်.။ ဂူးမိုင်းဆံ.
 လူင်, လံးမီးလံးကမ်ယိပ်ဂမ်ဂူးမိုင်း, ငမ်းဆိုင်လူင်ပွင်ကိုင်းဆမ်. ဝံ. လံးသေပိုင်သေလံးဂွမ်. ယပ်.။
 ပေးဆမ်ကင်, တေကွတ်, ဗွတ်လံး ကွမ်းလူင်ပွင်ကိုင်း ကမ်ဂူးမိုင်းမိုင်းလံးစပ်ပျးဗွင်းငမ်းဆံ
 ဆမ်. ယပ်.။ ကင်, တေပီဆမ်လံးပိုင်မိုင်းတီ, မှုပ်, စဂေ, သီ, ယပ်.။

ကမ်တုးဂူးမိုင်းစပ်လံးစပ်ပျးဆွဲးပံးမိုင်းဆမ်. ကင်းမီးပိုင်ဗွင်ရှင်းလံပိုင်ဝံ. ယူ,။
 ကမ်ဗုးတာင်ကပ်ဂူးမိုင်းစပ်စမ်း, လိုက်; မိုင်းပီဆမ်စလး လိုက်; ကပ်ဂေး. မီးဆမ်. ဂတ်. သင်, ထိုက်,
 တာင်, ပီဆမ်ဆမ်. ပီဆမ်ပိုင်ဗွင်ရှင်းကမ်ဆိုင်; ယပ်.။ ပေးကမ်, ကိုက်; ပေး, လသီ, ကမ်, ဆမ်
 ကမ်, ဗွမ်း, လံးကွင်းရှိုတ်းသင်းလူင်ပွင်ကိုင်းဆံကိုင် ဗွမ်းစတ်းစဆဂင်ကွမ်းလွမ်းလံးကတ်းယိမ်
 ဆမ်. လံးယူ, ယပ်.။ ကမ်ရှိုတ်းပင်ပွဲးဗွမ်းစတ်းစဆဂင်ကွမ်းလံးကမ်တုးဆံ. ပီဆမ်ပိုင်ဗွင်ရှင်း
 ကမ်တုး ဂူးမိုင်းစပ်လံးစပ်ပျးဆွဲးပံးမိုင်းလံးဆိုင်ဆမ်. ယပ်.။ လွင်းဗွမ်းစတ်းစဆဂင်ကွ
 ဆံ. ဂျ, ဂူးမိုင်း, ငမ်းမီဆံ; ဆိုင်လူင်ပွင်ကိုင်းဆမ်. တာမ်, တာမ်, မမ်းယူ, ယပ်.။ ကမ်လံးပီဆမ်မျးဆွဲး
 မိုင်းဗွမ်း. ဂူးမိုင်းမာမ်း; 1988 ဆမ်. လှဲ၊ ကမ်ပီဆမ်မိုင်းဗွမ်း, မိပ်, ဆိတ်. မိုင်းယူ, ဂျပ်. ပွတ်းကွက်,
 စပ် မိုင်းရှမ်း, ဂေ, ရီ,။ ပုပ်, လီဆမ်. ကိုက်, မမ်, တီ, မှုပ်, စဂိုက်, တိုက်.။ မိုက်, ဂုင်, သလူပ်, ဝီက်, ဂီးယျး၊
 ဂျပ်, မေးဆီးယျး၊ ပု, လဂေးဂီးယျး မိုင်းပီ 1988-1989 ကိုင်းဆမ်. လှဲ၊ မိုင်းကိမ်, တုင်, ဆီး
 သျး 1997-98 ဂူးမိုင်းလက်, တိုမ်း, ဗွမ်းစတ်းစဆဂင်ကွမ်းစလး ဝံးလိုမ်းမျးဗိပ်ဂျ, ကမ်.
 တုက်ယွမ်းရှိုက်လံးလံးပမ်လံးပိုင်ပံးမိုင်းဆမ်. လှဲ ပီဆမ်ကမ်. စဆလွင်းတုး ဂူးမိုင်းစပ်ပျး
 ဆွဲးစွင်, ကမ်ပံးမိုင်းဆမ်. ဆံယူ, ယပ်.။

မိုင်းကိုင်းကမ်တီ, မှုပ်, စဂေ, သီ, နှိုင်းနှိုင်းစပ်ဆမ်. တီးလွင်းဂမ်ကမ်လူင်ပွင်ကိုင်းစပ်ရှိုတ်း
 သင်းဂျ, ဂူးလ်းဂေးလံးယူ, ဆံသေတျ. စပ်ဝံ. လံးရှိုတ်းကမ်. သုင် ကမ်ယုက်. ယွင်းပမ်နှ်းဂူးမိုင်း
 လံးစပ်ပျးဆွဲးစွင်, ကမ်ပံးမိုင်းဝံ. ဆမ်. ယပ်.။ လံးရှိုတ်းဆမ်. ကမ်း ပီဆမ်လံးကမ်တုး ၄၂. တုင်း
 ဂီပ်းကပ်ဂင်ကွမ်းမိုင်းတင်းလံးစပ်ဆမ်. ယပ်.။ ကမ်ပီဆမ်မိုင်းစပ်ကွမ်းယူ, ဂျပ်. (European
 Community) စပ်တေတီပံးတတ်းလွင်းလံးမိုင်းလိက်; ဂူးမိုင်းမံ မိတ်. သံထိုက်. (Maastricht Treaty)

ဆမ်. မိုင်းဗွာင်.သီတီးစလး တိုင်းမဂ်.စဝ်ဆံ. ရှိတ်းပာင်ရှပ်.တုင်းကိပ်းကပ်ဂင်ကွဲဂူဆ်းမိုင်းစပ်
 သေ ကပ်စေးတိပ်းတတ်းဂျု.ယု.ယပ်.။ မိုခ်ဆင်.ဆမ်ဆင်.ဂပ်. မိုင်း “ဆေးဂူလှ်း” ဆံ.
 မိုပ်းကင်းတေစပ်းပုးဆွဲးလုမ်းမိုင်းယု.ဂျပ်.စပ်ဆမ်. လုင်ပွင်ကိုင်းစပ်လံးစတ်းလှ်ပွက်းလံကမ်း
 သေ ဂူဆ်းမိုင်းစပ်သမ်.ကမ်.ရှပ်.စမ်. ကမ်.ဗွမ်.လွမ်းစလး ယမ်းလံးလူ.လံးရှိတ်းမုးလံကမ်း
 သေယပ်. ဝံးလိုဆ်းမုးဂေး လံးကပ်ဂင်ကွဲဂူဆ်းမိုင်းတိပ်းတတ်းယပ်.သေ လင်.စပ်းပုးလွမ်းဂျု.
 ဆမ်.ယပ်.။ မိုင်းဗွမ်.ဂူဆ်းမိုင်းမာဆ်းဆံ.သမ်. မိုပ်းစိုဆ်းစပ်းပုးဆွဲးလုမ်းမိုင်းကမ်.ရှိုင်းရှိုင်းကပ်း
 ဗေံ.လှ် (non-alignment) စပ်မိုပ်း 1992 ဆီးဆမ်. လုမ်းစတ.တင်းလွင်းဆိမ်သပ်းဝမ်းမိုင်း
 (SLORC) ဆံ.တိပ်းတတ်းသေ ရှိတ်းသင်းစပ်ပုးဂျု.ရှင်းဂူလှ်းစလး ပေးဂျု.တိပ်းဆိုင်းကမ်.တူလှ်း
 တင်းကမ်.လာတ်းမုးဆမ်.ဆံ. လံးရှမ်းဝုးလွင်းကမ်.ဂူဆ်းမိုင်းလံးစပ်းပုးဆွဲးကမ်.ပံးမိုင်းဆံ.
 ဝိဂ်.ပိုင်းဂမ်.တမ်းရှိုပ်ဆံ လံးရှု.ရှမ်ယု.ယပ်.။

မိုင်းဂမ်းဗွမ်.ဆံ. ဂံ.ယမ်းတမ်းပိုင်ဝုး ဂူဆ်းမိုင်းစပ်ထုဂ်.လီလံးမီးဆမ်.ဂတ်. ကမ်.ရှိုင်း.
 ထိုဂ်းဆမ်.ဂွမ်. လင်.ရှိုင်း.လီစပ်းပုးဆွဲးကမ်.ပံးမိုင်းဆံသေ ရှမ်းတတ်းဝံ.ဂေးမီ. တီးစတ.မမ်.
 ဆင်.ရှိုပ်ဂူဆ်းမိုင်းစပ်ပေးတေမီးဆမ်.ဂတ်.ကမ်.ရှိုင်း.ထိုဂ်းမုးဆမ်. ပမ်.ရှိုပ်ဂူဆ်းမိုင်းစပ်လံးလိပ်း
 ရှိတ်း ကမ်.စပ်သုင်ဆမ်.စလးသင်. ပမ်.စပ်လံးပုဂ်းတင်းလုမ်းပံးမိုင်းစလး လံးလိပ်းရှိုင်းပံး
 ဝုခ်.ရှမ်. ပံးရှပ်.ရှမ်ဗေံ.ဂမ်.မိုင်းလွတ်းလိပ်းလီဆမ်.သေစလးသင် လိုင်းဆံ.ပီဆံပုမ်းဗွမ်.
 လုင်ပွင်ကိုင်းဂမ်းလိပ်ယပ်.။ ကမ်.ထုဂ်.လီကပ်လွင်းကမ်.ဝုး ဂူဆ်းမိုင်းဆံ.ပံ.ရှိုင်း.ဝမ်.မီးဆမ်.ဂတ်.
 တိမ်.ထုဆံ.လံးဆံသေ စရှု.သီပိတ်းသီဆံ.တင်းတု.ဂူဆ်းမိုင်းစပ် လံးစပ်းပုးဆွဲးကမ်.ပံးမိုင်းဆမ်.။
 ကမ်.ဆံ. ပီဆံသီဆံ.သံသေဗေးတင်းယိုဆ်းရှပ်.လုင်ပွင်ကိုင်းတီ.မုဝ်.စဂေ.သီ.စပ် ဝံ.ဆိုပ်လွင်း
 တု.ရှိုပ်ဂူဆ်းမိုင်းစပ် လံးစပ်းပုးဆွဲးရှင်.ဂမ်.ပံးမိုင်းလံးဆမ်.ယပ်.။

ဗွမ်းလီဂူဆ်းမိုင်း
Public Interest

“လုင်ပွင်ကိုင်းဂူဆ်းမိုင်းကုပ်.ပိုင်.ဗွင်းဝမ်း တု.ဗွမ်းလီဂူဆ်းမိုင်း” ဆံဆမ်.-ဗွမ်းလီ
 ဂူဆ်းမိုင်းကမ်.ဝုးဆံ. ကမ်.ထုဂ်.ရှမ်ထိုင်ပံးမဂ်းမီးဆမ်.ကမ်.လိပ်ဂူလှ်း။ တု.ရှိုပ်ကတ်းပမ်း
 ဗေဝဂူဆ်းမိုင်း မီးလွင်းထင်.ရှင်. မီးတင်းမုမ်းသိုဝ်းဆမ်. ဆွဂ်းသေပံးမဂ်းမီးဆံ. ယင်းမီးထိင်း
 ကမ်.လုင်.တင်းဆမ်.လုးဂွမ်.ယပ်.။ ဆင်.ရှိုပ်ကတ်းပမ်းဗေဝဂူဆ်းမိုင်း လံးမီးတင်းဂတ်းယိမ်
 ရှိတ်း.ဆွမ်းထင်.ရှင်.မုမ်းသိုဝ်းလံးဆံ. တင်းဂူဆ်.ရှပ်.ရှမ်ထိုင် “ဂျွမ်.လွဂ်.” (John Locke,
 AD 1632-1704) တိမ်.ဝံ.ဆမ်. လံးလိပ်းရှိုင်းရှပ်.ရှမ်ဆင်.ဆံယု.ယပ်.။

တု.ရှိုပ်လုင်ပွင်ကိုင်း ကုပ်.ပိုင်.ဗွင်းဝမ်းပမ်.ဗွမ်းလီဂူဆ်းမိုင်းဂူ.ဂေး.ဆံ. တီးကု.ဆု.ရှိုင်း
 ပွင်လုင်ပွင်ကိုင်းဆမ်. ဂူဆ်းမိုင်းစပ်မီးသုခ်.လံးသုခ်.ပီဆံမဂ်းစမ်းကု.ဆု.သေ ကပ်းပမ်.ဝံ.
 ယပ်.။ သုခ်.လံးဆမ်. ပီဆံသုခ်.လံးဗွင်းဗျု.(သဗေ.ဝ) တိုဆ်းကပ်းပမ်.ဂူဆ်းမိုင်းစပ်.ဝံ.ဆမ်.

ယဝ်- “ဂျွမ်၊လွက်.” ဝါးဆင်၊ဆံယဝ်။ သုခ်၊လံးဗွိုင်းဗျာ၊တိုခ်းကားဝံ့၊ပမ် (Nature Rights) ဆမ်၊ကမ်း တျုးယူ၊သဝ်းမီးတူဝ်မီးကွဲလံး၊ လွင်းထင်၊ရှင်းလွတ်းလိပ်း၊ လွင်းလံးပိုင်၊စွပ်းစွင် (Life, Liberty and Property) လိုဝ်းဆံ၊ စပ်းဝါးဝံ့၊ယူ၊ကမ်ဝါးဆမ်။ “ဂျွမ်၊လွက်.” ကဂ်းစပေ့ စဆဝ်၊ဆင်၊ဆံ၊ ကမ်ကပ်းဝါးဆံးဝါးဆံးမိုင်းယမ်းမိုင်းဆံ၊ဆံ။ ရှင်၊ဝါးပီခ်ဗွခ်းလီဂျမ်းမိုင်း (Public Interest) ဆံဆမ်၊ဂေး၊မိုင်းကမ်ယဝ်။ သုခ်၊လံးသုခ်၊ပီခ်ကမ်ဆံ၊ကမ်း-ပီခ်သုခ်၊လံးသုခ်၊ပီခ် ဝ်းစမ်း၊ပိုခ်၊ဂုခ်း ကမ်မက်မံဝံ့၊ဆံးစေးပိုခ်ဗေပ်၊လွင်၊သုခ်၊လံးသုခ်၊ပီခ်ဂုခ်းမိုင်းလုမ်းဗျာ၊ စပ်ဆမ်၊ဂမ်းလိပ်ယဝ်။ ပီခ်သုခ်၊ “ဗွိုင်းဗျာ၊တိုခ်းကားဝံ့၊ပမ်” ဆံဂေး၊ ရှပ်၊စမ်းဝံ့၊တေး၊ ထိုင်ဝမ်းမိုင်းဆံ။

လွင်၊သုခ်၊လံးယူ၊သဝ်းမီးတူဝ်မီးကွဲ၊ လွင်းထင်၊ရှင်းလွတ်းလိပ်းစလး၊ လွင်းလံးပိုင်စွပ်း စွင်-သမ်လွင်၊ဆံ။ ရိုက်၊ရှမ်းဂမ်ဝံ့၊ဂုခ်၊ ကင်၊လံးရှင်၊ထိုက်၊ဝါး၊ ဂုခ်းဂေး၊ဆိုင်း (ကမ်၊ဆမ်) ဂုခ်းမိုင်းတင်းလံးစပ် မီးသုခ်၊လံးသေမီးဗွခ်းလီဆံဆမ်၊ယဝ်။ မိုခ်ဆင်၊လွင်ပွင်လိုင်းဆံ၊ ရှိတ်းပမ်သုခ်၊လံးဆမ်၊ကမ်ဆိုင်း (ကမ်၊ဆမ်) သွင်ကမ်သေ သမ်၊စွ်းဝါးပီခ်ဗွခ်းလီ ဂုခ်းမိုင်းယဝ်၊ဆံဆံ။ ဝံ့၊ဝါးထိုက်၊လံးလွင်၊ဂုခ်၊ မိုင်းဆံးဂုခ်းကေးသျှားဂမ်းဗွင်၊စလး၊ မိုင်းစိုခ်း ယုံ၊ထမ်းကမ်း၊သမ်စပ်ဆံ။ မိုင်းပီး 1993 ဆံးဆံးလို့ဆံဂျွမ်၊ ရှိတ်းပင်ဂုမ်လွင်တီးမိုင်း “ပီ၊လီခ်၊ဆာ၊” ဂိပ်၊ဂပ်းသုခ်၊လံးသုခ်၊ပီခ်ဂုခ်းမိုင်းလုမ်းဗျာ၊စပ်ဆံသေ ယမ်းကုပ်၊လားတီး သုခ်၊ပံးမက်းမီး (သုခ်၊လွင်၊လံးပိုင်၊စွပ်းစွင်) ဆမ်၊ဂုတ်း ပီခ်ကမ်လမ်၊လွင်၊ထုခ်းသုတ်း စလး၊ လွင်ပွင်လိုင်းဆံ၊ ထုတ်၊လီဂျတ်းသားပမ်ကမ်ဆမ်၊ဂုတ်း - ဝါးဆံယူ၊ မိုင်းလိုင်းကမ် တီ၊မူဝ်၊စပေ့သီ၊ရှိုပ်းရှိုင်းဝံ့၊ယူ၊စပ်စတ၊ဝါး ပေးဂုမ်၊ထုခ်းပေးလေးတင်းသမ်လွင်၊ဆမ်၊ဂုခ်၊ ကင်၊ရှပ်၊စမ်းဝါး မီးဗွခ်းလီဂုခ်းမိုင်း (ဂုခ်းမိုင်းမီးသုခ်၊လံးသုခ်၊ပီခ်) ဆံဆမ်၊ယဝ်။

တီ၊ကွပ်၊ဂီ၊စေးဂိမ်ဂီမ်၊ပံးဂါမ်ဂုခ်း

Social Contract Theory

ဗျားရှု၊ရှမ်လွင်၊လီခ်၊စပ်ဂမ်းဗွင်၊ဆံ။ ကပ်လွင်၊ဗွခ်းလီဂုခ်းမိုင်းဆမ်၊ ဝံ့၊ပီခ်ကမ် မိုက်၊ဝါးလေးသေ ဂုတ်၊ကွက်၊တီမ်၊စဆဝ်၊ယူ၊ယဝ်။ “ဂျူးသုတ်း” (Facques Rousseau, 1712-1778) ဂေး၊ပီခ်ဗျားရှု၊ရှမ်လွင်၊လီခ်၊ဗမ်၊ပံးမိုင်းဆမ်၊ဝါး-ဗွခ်းလီဂုခ်းမိုင်းကမ်ဝါးဆံ။ ပီခ် ကမ်ဂုခ်းရှပ်းတွဲးတွဲးဂုးလွင်၊လွင်၊ဝံ့၊ဆမ်၊-ဆံယဝ်။ ကမ်တွဲးတွဲးဂုးလွင်၊လွင်၊ဆံဆမ်၊ကမ်၊ စွ်းဝါးဗွခ်းလီပုခ်းပင်၊ဂုခ်းတင်းဆမ် တျု၊မူ၊လုမ်းဗုင်ဂုခ်းရှပ်းဆမ်၊ယဝ်။ လေးဗေ့ စလး တင်းစွ်းလံးစွ်းပီခ်ဂုခ်းရှပ်းဂေး၊လှဲဂေး၊ဆမ်။ ကမ်ကမ်၊မီးတီးသုတ်း တီးယင်၊တိုက်၊မမ်းလံး ဆမ်။ ကင်းမုးတုမ်၊တိုက်၊ဗွခ်းလီပုခ်းပင်၊မူ၊ဗုင်ဂုခ်းယူ၊ယဝ်။ ပေးရှိတ်းဆံးစဂုးဗွခ်းလီ ဂုခ်းတင်းဗုင်စလးဂုခ်းဂေး၊ဆိုင်း ယျုးတွဲးတုမ်၊တိုက်၊မိမ်၊ဗမ်၊လှဲဆမ်၊ဂုခ်၊ ကင်၊တေမက်မံဝါး ပီခ်ကမ်ဂုခ်းရှပ်းတွဲးတွဲးဂုးလွင်၊လွင်၊ဆမ်၊ယဝ်။ - “ဂျူးသုတ်း” ဝါးဆင်၊ဆံ။ လွမ်းဆင်၊စေး